

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความเป็นมาของปัญหา

ในสมัยของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เข้ามาเป็นผู้นำรัฐบาลเป็นรัฐบาลชุดแรกที่กล่าวถึงการพัฒนาชนบท เราต้องมองไปหาชุมชนอย่างจริงจัง เพราะฉะนั้นปลายแผนฯ 5 ก็เริ่มกล่าวถึงการพัฒนาคน หรือการพัฒนาจิตใจให้มากขึ้น โดยสร้างคนก่อน สร้างงาน (ไสว พราหมณี, 2532 : 12) ในการพัฒนาที่แท้จริงนั้นต้องดูที่คุณภาพของคนเป็นหลักอย่างน้อย 3 ด้าน คือ การมีคุณธรรม การมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการมีคุณสมบัติทางอุปนิสัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนา (บรรพต วีระชัย, 2529 : 283) กรมอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาอาชีพให้กับคนไทยในประเทศ จึงได้จัดทำโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาขึ้นในปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา แต่พบว่าโครงการดังกล่าวขาดการประเมินผลโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบว่าผลการดำเนินงานในโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา มีผลการดำเนินงานเป็นอย่างไรบ้าง

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดให้สถาบันการศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศจัดทำโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาตามสาขาวิชาอาชีพต่าง ๆ เช่น วิชาอาหารและโภชนาการ ผ้าและการตัดเย็บ ศิลปหัตถกรรม ศิลปประดิษฐ์ ซึ่งได้ดำเนินการจัดทำโครงการมาแล้ว 75 แห่ง ใน 56 จังหวัดทั่วประเทศ (ประเสริฐ นนท์พละ, 2541 : 4) ซึ่งโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำนั้นประกอบด้วย 4 โครงการ ดังนี้

1. โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
2. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น
3. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่
4. โครงการรับนักเรียนจากหมู่บ้าน อพป. เข้าเรียนต่อในสถาบันอาชีวศึกษา

ปัจจุบันนี้ทางภาคใต้มีการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาจำนวน 4 สถาบันการศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ มี จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา ได้ดำเนินโครงการงานอาชีพสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. โครงการงานอาชีพ สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ
2. โครงการงานอาชีพ สาขาวิชาผ้าและการตัดเย็บ
3. โครงการงานอาชีพ สาขาวิชาศิลปประดิษฐ์
4. โครงการงานอาชีพ สาขาวิชาศิลปหัตถกรรม

ฉะนั้นผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาเฉพาะโครงการงานอาชีพ สาขาวิชาอาหารและโภชนาการในพื้นที่ชนบทยากจนตามเป้าหมายของ อพป. ที่ประชาชนมีความต้องการ ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 พื้นที่ปฏิบัติงานโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2544 ในงานโครงการวิชาชีพอาหารและโภชนาการ มีดังนี้

ลำดับที่	สถานศึกษา	งานโครงการ	สถานที่ดำเนินงาน	จำนวนคน
1	วิทยาลัยอาชีวศึกษา สุราษฎร์ธานี	วิชาชีพอาหารและโภชนาการ	โรงเรียนชะยาaram ต.ตลาดไชยา อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี	55
2	วิทยาลัยอาชีวศึกษา นครศรีธรรมราช	วิชาชีพอาหารและโภชนาการ	หมู่บ้านเนิน ต.บ้านเนิน อ.เชียรใหญ่ จ.นครศรีธรรมราช	55
3	วิทยาลัยอาชีวศึกษา ปัตตานี	วิชาชีพอาหารและโภชนาการ	หมู่บ้านตรัง ต.ตรัง อ.มายอ จ.ปัตตานี	40
4	วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา	วิชาชีพอาหารและโภชนาการ	หมู่บ้านที่ 5, 7 ต.สะเตงนอก อ.เมือง จ.ยะลา	50
รวม				200

ที่มา : เอกสารโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2544

การประเมินโครงการตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP) ที่ชัดเจนจะมีขั้นตอนการประเมินอยู่ 4 คือ การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) (สุขุม มูลเมือง, 2530 : 16) แต่การประเมินโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ครั้งนี้ได้ศึกษานำรูปแบบชิปปี้ (CIPP) มาใช้ทำการประเมินเพียง 3 ด้าน คือ การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพราะการประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อมทางวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้ง 4 จังหวัดภาคใต้

ได้ทำการประเมินมาก่อนแล้ว ดังนั้นเพื่อให้งานการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ มีการพัฒนาได้อย่างแท้จริง จึงประเมินโครงการเพิ่มอีก 3 ด้านดังกล่าว

ดังนั้น นับได้ว่าการประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยทางศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง เพราะเป็นการศึกษาวิจัยที่ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน และการจัดระบบการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าวิจัยและการนำหลักวิชาความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาในทุกระดับให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างสูงสุดเพื่อส่งผลกระทบต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนต่อไป

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ เฉพาะโครงการอาหารและโภชนาการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบเป็นแนวทางในการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ตามลำดับดังนี้

1. โครงการ
 - 1.1 ความหมายของโครงการ
 - 1.2 โครงสร้างของโครงการ
 - 1.3 ลักษณะของโครงการ
 - 1.4 ความเป็นมาของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
 - 1.5 โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
 - 1.6 ความสำคัญของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
 - 1.7 แนวคิดโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
 - 1.8 โครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้
 - 1.9 แนวทางประเมินผล
 - 1.10 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ
 - 1.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ
2. การประเมินโครงการ
 - 2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ
 - 2.2 ประเภทของการประเมินโครงการ
 - 2.3 รูปแบบของการประเมินโครงการ
 - 2.3.1 รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model)

2.3.2 รูปแบบการประเมินไทเลอร์ (Tyler Model)

2.3.3 รูปแบบการประเมินสคริฟเวน (Scriven's Model)

2.3.4 รูปแบบการประเมินสเตก (Stake's Countenance Model)

2.3.5 รูปแบบการประเมินอัลคิน (Alkin's Model)

2.3.6 รูปแบบการประเมินโปรวิส (Provus's Model)

2.4 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

2.5 หลักการประเมินโครงการ

3. ผลงานวิจัยการประเมินโครงการที่เกี่ยวข้อง

4. กรอบแนวความคิดในการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ใน 4 จังหวัดภาคใต้

1. โครงการ

1.1 ความหมายของโครงการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของโครงการไว้ดังนี้

นิตา ชูโต (2538 : 6) ได้ให้ความหมายของโครงการว่า โครงการเป็นหน่วยกิจกรรมที่เล็กที่สุดที่สามารถแบ่งแยกเพื่อการวางแผน การวิเคราะห์ และบริหารได้

ส่วน ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2524 : 6) กล่าวว่า โครงการเป็นหน่วยองค์การหนึ่งที่มุ่งกระทำเพื่อบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาตามที่กำหนดไว้ ทั้งทางด้านเวลา งบประมาณ และการดำเนินงาน

ในทำนองเดียวกัน เยาวดี วิบูลย์ศรี (2538 : 40-50) ได้ให้ความหมายของโครงการหมายถึงลักษณะของงานที่มีชิ้นงานประจำแต่เป็นงานสำคัญที่เกิดขึ้น ตามความจำเป็นของสถานการณ์ในสังคม โดยต้องรีบดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

และ ประชุม รอดประเสริฐ (2529 : 5) ให้ความหมายของโครงการว่า โครงการเป็นการกำหนดการปฏิบัติงานในรายละเอียดให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทยให้ความหมายของโครงการไว้ว่า หมายถึง การนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผสมผสานซึ่งกันและกัน โดยก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายในเวลาที่กำหนดไว้

(กระทรวงมหาดไทย, 2521 : 24 อ้างถึงใน เกียรติพงศ์ ธรรมโชติ, 2542 : 8) ซึ่งสอดคล้องกับ ดิเรก ศรีสุขโข (2533 : 8) กล่าวว่าโครงการ คือ ความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ต้องนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ในระยะเวลาที่กำหนดไว้

สำหรับ จีรพรพรรณ กาญจนจิตรา (2525 : 296) กล่าวว่า โครงการ หมายถึง การคิดเตรียมการล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำทำไม ทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำอย่างไร และใครเป็นผู้ทำ

ขณะที่ ดีชิสัน และคณะ (Desistion and Others) ได้ให้ความหมายของโครงการไว้ว่า โครงการเป็นกิจกรรมที่รัฐกำหนดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ซึ่งจะตั้ง

ใช้ทรัพยากร (Inputs) และเงื่อนไขต่าง ๆ ที่แน่นอนมีวิถีทางที่เด่นชัดในการจัดระเบียบทรัพยากรและเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านั้น มีการสรรหาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กล่าวมาแล้วกับผลที่ได้แน่นอน (Outputs)

จากสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรที่ได้จัดเตรียมวางแผนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างในการดำเนินกิจกรรมของสถานการณ์ในสังคม และเป็นงานที่ต้องริบดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอนที่ต้องมีการเตรียมงานไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำทำไม ทำที่ไหน ทำอย่างไร ทำเมื่อไหร่ และใครเป็นผู้ทำโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสอดคล้องกับกิจกรรมและผลที่เกิดขึ้นจากโครงการอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ ที่ตั้งไว้

จากเอกสารดังกล่าวผู้ประเมินโครงการได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการนิยามศัพท์เฉพาะ

1.2 โครงสร้างของโครงการ

ค้อน ขาวหนู (เอกสารอัดสำเนา) ได้กล่าวถึงรูปแบบของโครงการไว้ดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล เขียนให้มีเอกสารอ้างอิง โดยอ้างอิงไว้เป็นเชิงอรรถ
3. วัตถุประสงค์ เขียนวัตถุประสงค์ในเชิงพฤติกรรมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและ ทักษะพิสัย
4. เป้าหมาย แยกกล่าวเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณและเป้าหมายเชิงคุณภาพ
5. วิธีดำเนินการ ให้แยกเขียนเป็นขั้นเตรียมการและขั้นดำเนินการ
6. ระยะเวลาดำเนินการ
7. ระยะเวลา และกิจกรรมที่ปฏิบัติ เขียนเป็นแกนต์ชาร์ท (Gantt Chart)
8. สถานที่ดำเนินการ
9. ตารางการอบรม (ถ้าเป็นโครงการอบรม)
10. วิธีการฝึกอบรม (ถ้าเป็นโครงการอบรม)
11. วิทยากร (ถ้าเป็นโครงการอบรม)
12. ผู้รับผิดชอบโครงการ เขียนในรูปคณะกรรมการซึ่งมีประธานและเลขานุการ
13. ทรัพยากรที่ต้องการแบ่งเป็น

ก. งบประมาณเขียนในแง่การได้จากแหล่งใด เท่าไหร่ และระบุการใช้ว่าทำอะไร เท่าไหร่

ข. ทรัพยากรที่ต้องการเขียนชื่อทรัพยากรที่ต้องการใช้ แต่ไม่ต้องจ่ายเงินจากงบประมาณ

เช่น คนเท่าไหร่ เครื่องขยายเสียง และเก้าอี้ เป็นต้น

14. แนวทางการประเมินผล เขียนแนวทางการประเมินผล 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการดำเนินงาน และด้านผลผลิตแต่ละด้าน ให้บอกว่าประเมินกี่ครั้ง แต่ละครั้งประเมินระยะเวลาใดของโครงการ ประเมินด้วยเครื่องมืออะไรบ้าง ประเมินอะไร เช่น

ด้านปัจจัยเบื้องต้นประเมิน 3 ครั้ง คือ ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน ผลการประเมินใช้ปรับปรุงโครงการ

ส่วนผลลัพธ์หรือผลผลิตการประเมิน 2 ครั้ง คือ ก่อนการดำเนินงาน (Pretest) และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Posttest) ผลการประเมินนำมาเปรียบเทียบเพื่อดูพัฒนาการ

15. ดัชนีวัดความสำเร็จของโครงการ เขียนดัชนีชี้วัดแนวทางการประเมินผล ทั้ง 3 ด้าน โดยระบุเกณฑ์การวัดให้ชัดเจนว่าจะมีอะไร เทาไร

ถ้าเป็นปัจจัยเบื้องต้น ดัชนีชี้วัด คือ ความเพียงพอของปัจจัยแต่ละตัว

สำหรับกระบวนการดำเนินงาน เป็นการประเมินกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งเกี่ยวกับ ความสนใจ ความตั้งใจ การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่าและการแสดงออก เป็นต้น

ส่วนผลผลิต เป็นการประเมินผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

16. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เขียนความคาดหวังผลที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โครงสร้างของโครงการ ตามหัวข้อที่กล่าวมานี้ จะใช้เป็นมาตรฐานทั่ว ๆ ไป ซึ่งบางหัวข้อจะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดปลีกย่อย ตามลักษณะโครงการบางหน่วยงานอาจสลับหัวข้อขึ้นอยู่กับเจ้าของโครงการจะให้ความสำคัญหัวข้อใดตามลำดับก่อน หลังและตามลักษณะของโครงการที่จะดำเนินการ

จากโครงสร้างของโครงการ ตามหัวข้อที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยประเมินได้นำไปประเมินโครงการ อาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.3 ลักษณะของโครงการ

ประสิทธิ์ ตงยั้งศิริ (2524 : 17) กล่าวว่าโครงการหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยคุณลักษณะอย่างน้อย 5 ประการ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ (Objective)
2. ความมีเอกภาพ (Discreteness)
3. การกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกลมกลืน
4. สถานที่ตั้งโครงการ
5. การกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดโครงการ

คุณลักษณะดังกล่าวนี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกโครงการ ไม่ว่าจะ เป็นโครงการประเภทใด รายละเอียดของแต่ละลักษณะของโครงการ พอจะกล่าวได้ดังนี้

1.3.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

แต่ละโครงการจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่ต้องการไว้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ วางแผนโครงการ และติดตามประเมินผลงานขั้นแรกของการวางแผนโครงการ ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย วัตถุประสงค์อาจแยกตามความยากง่ายแตกต่างกันไปแต่ละประเภทของโครงการ และแต่ละโครงการอาจมีมากกว่าหนึ่งวัตถุประสงค์ก็ได้ บางโครงการอาจมีทั้งวัตถุประสงค์ที่แจ้งชัดและวัตถุประสงค์ที่ซ่อนเร้นแอบแฝงอยู่ก็ได้ นอกจากจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้ชัดเจนและเข้าใจง่ายแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงโอกาสที่จะกระทำได้สำเร็จอีกด้วย

1.3.2 ความมีเอกภาพ ลักษณะสำคัญประการที่สองของโครงการได้แก่ความมีเอกภาพซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง เพราะในแต่ละโครงการจะต้องมีการกำหนดขอบเขตของการบริหารและความรับผิดชอบไว้ เพื่อจะได้สามารถวิเคราะห์ วางแผนควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการได้โดยอิสระ

1.3.3 การกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกลมกลืน

โครงการหนึ่ง ๆ ที่จะให้มีการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกันไปตั้งแต่เริ่มรับหลักการที่จะให้มีโครงการ ถ้าการดำเนินงานตามโครงการจนแล้วเสร็จ ทั้งนี้จะมีการตัดสินใจในเรื่องสำคัญรวมอยู่ด้วย เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการมีมาก รวมตลอดถึงความผันแปรของสภาพแวดล้อมด้วย เช่น ต้องมีการเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสมกับโครงการ สอดคล้องกับการผลิตและนโยบายการพัฒนาประเทศ กระบวนการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนจึงเป็นสมรรถนะของการดำเนินงานที่จะให้บรรลุผลการกระทำและการบริหารงานตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3.4 สถานที่ตั้งของโครงการ

โดยทั่วไปโครงการต่าง ๆ มักต้องการที่ตั้งเพื่อดำเนินงาน ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อโครงการทั้งทางด้านผลตอบแทนและค่าใช้จ่าย สถานที่จึงเป็นเรื่องสำคัญในกระบวนการวิเคราะห์โครงการเพื่อเลือกสถานที่ตั้งเหมาะสม สะดวก ประหยัดค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น

1.3.5 การกำหนดจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของโครงการ

เพื่อแสดงถึงจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของการดำเนินงาน เมื่อคาดว่าโครงการนั้น ๆ จะสำเร็จเสร็จสิ้นลงเมื่อใดนั้น แม้จะเป็นเรื่องยากก็ต้องมีการกำหนดไว้ เพราะหากไม่กำหนดไว้แล้ว การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และการใช้ทรัพยากรจะเป็นเรื่องที่เลื่อนลอยไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะใช้จ่ายงบประมาณหรือเวลานานเท่าใด อายุของโครงการจึงขึ้นอยู่กับอายุทางเศรษฐกิจ หรือค่าตอบแทนที่โครงการยังคงสามารถให้ได้

ผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำความรู้เกี่ยวกับลักษณะของโครงการไปใช้เป็นแนวทางในการเขียนโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.4 ความเป็นมาของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา

จากแผนงานของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา สืบเนื่องมาจากงานพัฒนาชนบทของรัฐบาล และกระทรวงต่าง ๆ ในงานโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

ดังที่อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พะนอม แก้วกำเนิด (2529 : 88) ได้กล่าวว่า งานโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นโครงการของชาติที่รวมโครงการพัฒนาบริการในทุกสาขา งานและการป้องกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับหมู่บ้านเข้าด้วยกัน โดยอาศัยหลักการบริหารแบบรวมการของงานเดียวกัน หรือหน่วยงานเดียวกัน (Single Management) แต่แยกกันรับผิดชอบในการบริหาร แต่ละโครงการย่อยของหน่วยงานต่าง ๆ (Single Manager) เพื่อให้การบริหารและการกำกับดูแล ตลอดจนการรายงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการจัดให้ศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (ศอพป.) เป็นแหล่งบริหารแห่งเดียว เพื่อจะผนึกกำลังของโครงการต่าง ๆ ทั้งหมดเข้าด้วยกัน เสริมสร้างให้หมู่บ้าน

เข้มแข็งในทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการป้องกันตนเอง จึงให้กระทรวงมหาดไทยประกาศจัดตั้ง หมู่บ้าน อพป. ตามข้อเสนอของนายอำเภอ จังหวัด และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค (กอ.รมน.)

นอกจากนี้ สมาน แสงมลิ (2528 : 13) ได้กล่าวว่า การเริ่มงานโครงการอาสาพัฒนาและ ป้องกันตนเองได้กำหนดระยะเวลาขึ้นดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 พ.ศ. 2518-2524 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป้าหมาย พื้นที่ 18 จังหวัด 4,000 หมู่บ้าน

ระยะที่ 2 พ.ศ. 2525-2529 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป้าหมาย พื้นที่ 52 จังหวัด 4,000 หมู่บ้าน

ระยะที่ 3 พ.ศ. 2530-2534 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 เป้าหมาย พื้นที่ 52 จังหวัด จะทำการฝึกอบรมหมู่บ้าน อพป. เก่าที่ยังล้าหลังและตั้งหมู่บ้าน อพป. ขึ้นใหม่เท่าที่จำเป็น และให้ประสานการปฏิบัติตามแผนของโครงการหลักและโครงการเสริมของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงกลาโหม ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายภารกิจให้กรมอาชีวศึกษา เริ่มรับนโยบายจากโครงการอาสา พัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ในระยะที่ 1 (พ.ศ. 2518-2524) รัฐบาลยังไม่ได้กำหนดกรอบเป็นที่แน่นอน เพียงแต่เน้นให้กรมอาชีวศึกษานับสนุนในแผนงานด้านการผลิตและการพัฒนาอาชีพ ดังนั้น กรมอาชีวศึกษา มอบหมายให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ตามโครงการ อพป. แห่งชาติ ให้การสนับสนุนและ กำหนดโครงการอาชีวศึกษา เป็นต้นมา

ต่อมา ในปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) เป็นระยะที่ 2 ในสมัยนายวิเวก ปางพุกฉิมพงค์ เป็นอธิบดีกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการรับโครงการอาชีวศึกษาทำ บรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปีงบประมาณ 2528 เป็นต้นมา แต่เนื่องจากโครงการใหม่ จึงไม่ได้รับงบประมาณ กรมอาชีวศึกษาจึงแก้ปัญหาโดยการอนุมัติให้สถานศึกษาใช้เงินงบประมาณ หรือ เงินบำรุงการศึกษาของแต่ละสถานศึกษานับสนุนไปก่อน

ครั้นถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) เป็นระยะที่ 3 ในสมัย นายบรรจง ชูสกุลชาติ เป็นอธิบดีกรมอาชีวศึกษา ได้มีแผนงาน/โครงการสนับสนุนโครงการอาสาพัฒนาและ ป้องกันตนเอง กระทรวงศึกษาธิการ (อพป.ศธ.) ได้จัดงบประมาณให้ในปี พ.ศ. 2530 รวม 4 โครงการ ดังนี้ (บุระ กาญจนเสริม, 2529 : 18)

1. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรรมระยะสั้น
2. โครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรกรรมเคลื่อนที่
3. โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
4. โครงการรับนักเรียนจากหมู่บ้าน อพป. เข้าเรียนต่อในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา

สรุปได้ว่า งานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา เป็นงานที่ต่อเนื่องมาจากงานโครงการอาชีวศึกษาที่มีขึ้น
ในปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะที่ 2 ฉบับที่ 5 ในปีพ.ศ. 2529
สมัยนายวิเวก ปางพุฒิพงศ์ เป็นอธิบดีกรมอาชีวศึกษา และเมื่อมีแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)
ซึ่งเป็นสมัยของ นายบรรจง ชูสกุลชาติ เข้ามาเป็นอธิบดีกรมอาชีวศึกษาจึงได้ดำเนินการต่อไป ได้มีการจัด
แผนงานโครงการขึ้น 4 โครงการ ดังที่กล่าวมาข้างต้น และได้จัดตั้งงบประมาณให้โครงการต่าง ๆ ขึ้นใน
แต่ละปีงบประมาณเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

จากความเป็นมาของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำมาเขียน
ประกอบงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.5 โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา

โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา เป็นโครงการพิเศษโครงการหนึ่งของกรมอาชีวศึกษาที่ได้มี
แผนงาน/โครงการ สนับสนุนโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ของกระทรวงศึกษาธิการ (อพป.ศธ.)
มีขึ้นในปีงบประมาณ 2530 เพื่อเน้นการพัฒนาในแผนงานด้านการผลิตและการพัฒนาอาชีพ ที่มอบหมาย
ให้สถานศึกษาในสังกัดของวิทยาลัยอาชีวศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศ ดำเนินการออกพัฒนาชนบทในพื้นที่
เป้าหมายตามโครงการ อพป. แห่งชาติ ตามนโยบายของรัฐบาลที่เป็นพื้นที่ในชนบทที่ยากจนและเร่งด่วน
ในการพัฒนาอาชีพ ตลอดจนความเป็นอยู่ของประชาชนเหล่านั้น (บุระ กาญจนเสริม, 2529 : 120)

1.5.1 หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่ว
ทุกภูมิภาคภายในประเทศไทยดำเนินการโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ออกพัฒนาชนบท ในพื้นที่ยากจนให้
สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้โครงการอาสาพัฒนา
และป้องกันตนเอง (อพป.) เพื่อส่งเสริมการศึกษา ด้านวิชาความรู้วิชาการ วิชาชีพทั่วไปให้กับประชาชนที่ยัง
ขาดโอกาสและด้อยทางการศึกษา ให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ ปรับปรุงชีวิต และความเป็นอยู่
ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

งานของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ในปัจจุบันได้
ดำเนินการตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการตลอดมา คือการมุ่งหาพื้นที่หมู่บ้านชนบทที่
มีประชาชนยากจน และห่างไกลความเจริญที่จำเป็นก่อน แต่อยู่ภายใต้ของโครงการอาสาพัฒนาและ
ป้องกันตนเอง (อพป.) ออกพัฒนาในด้านวิชาชีพสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มี
ความรู้ในการพัฒนาวิชาชีพ เทคโนโลยีในการผลิต สื่อสารต่าง ๆ ตลอดจนรู้จักอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ให้สามารถพึ่งตนเองได้ตลอดไป ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่มี
พระมหากรุณาธิคุณเป็นประมุข (บุระ กาญจนเสริม, 2529 : 117)

1.5.2 วัตถุประสงค์

1.5.2.1 เพื่อเพิ่มบทบาทของสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา เป็นการช่วยพัฒนาหมู่บ้าน
อพป. ระยะที่ 4 ตามนโยบายของรัฐบาล

1.5.2.2 เพื่อจัดให้มีการระดมทรัพยากร กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่มีอยู่ในสถานศึกษานับสนุนให้บริการวิชาชีพสาขาต่าง ๆ สู่หมู่บ้าน อพป.

1.5.2.3 เพื่อจัดให้มีการบริการฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทรัพยากรและเทคโนโลยีของท้องถิ่น เช่น ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม เป็นการช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้าน อพป. ซึ่งส่วนใหญ่ยากจนมีรายได้น้อย ให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ปรับปรุงอาชีพของตนให้ดีขึ้น (นุระ กาญจนเสริม, 2529 : 121)

1.5.3 เป้าหมาย

ดำเนินการจัดโครงการอาชีพศึกษาพัฒนา ออกพัฒนาในหมู่บ้านชนบทพื้นที่ที่มีประชาชนยากจน ภายใต้โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ดังนี้จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

1.5.4 วิธีการดำเนินการ

1.5.4.1 กรมอาชีวศึกษา จัดสรรเงินงบประมาณให้สถานศึกษาในสังกัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดตามโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองแห่งชาติ (อพป.) 19 จังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ โดยให้สถานศึกษาประสานงานกับศูนย์อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง/จังหวัด/อำเภอ/กิ่งอำเภอ สำรวจความต้องการและคัดเลือกราษฎรจากหมู่บ้าน อพป. ที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยให้สถานศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษารับผิดชอบโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาจัดหน่วยฝึกอบรมเคลื่อนที่ไปทำการฝึกอบรมในหมู่บ้านของราษฎร ตามความจำเป็นและเหมาะสม ระยะเวลาการฝึกอบรมและจำนวนผู้เข้ารับการอบรมแต่ละรุ่นในดุลยพินิจของสถานศึกษา โดยถือลักษณะวิชาและเนื้อหาเป็นหลัก ขั้นตอนการดำเนินงานแต่ละระดับอยู่ภายใต้ระบบคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.)

1.5.4.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการ ได้แก่สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ดังนี้

วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช

วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี

และวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา

1.5.5 ระยะเวลาการดำเนินงาน 1 มีนาคม - 30 สิงหาคม 2544

1.5.6 งบประมาณ

ใช้งบประมาณการประเมินโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ เฉพาะวิชาอาหารและโภชนาการ สถานศึกษาละ 15,000 บาท รวมทั้งสิ้น 60,000 บาท

1.5.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.7.1 ประชาชนในพื้นที่ดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ได้รับความรู้ในวิชาชีพ สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ สามารถนำความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปใช้ประกอบอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมได้

1.5.7.2 สามารถเปลี่ยนอาชีพใหม่ตามความเหมาะสม ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นและช่วยให้บังเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศชาติในที่สุด

1.5.8 ผู้รับผิดชอบโครงการ

หน่วยงานวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษา นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี จังหวัดปัตตานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษา ยะลา จังหวัดยะลา ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการดังนี้

1. ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา	ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ	รองประธานกรรมการ
3. หัวหน้าฝ่ายโครงการพิเศษและคณะ	กรรมการ
4. อาจารย์แผนกอาหารและโภชนาการ	กรรมการ

จากเอกสารดังกล่าว ผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำไปใช้ในการเขียนหัวข้อ ตัวโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.6 ความสำคัญของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา

โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา เป็นโครงการพิเศษโครงการหนึ่งของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้มองเห็นความสำคัญการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไปในประเทศไทย ในเรื่องการศึกษาด้านความรู้วิชาการ และด้านความรู้วิชาชีพ เป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จึงมีแนวคิดให้การศึกษานี้ที่เรียกกันทั่วไปว่า “การศึกษานอกระบบโรงเรียน” เพื่อเสริมวิชาชีพให้ประชาชนทั่วไปให้มีโอกาสได้ฝึกทักษะในวิชาชีพเฉพาะอย่างตามความถนัดและความสามารถ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนในระดับนี้มีความพร้อมทั้งภาวะทางกาย ทางสมอง และอายุ วิชาที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรระยะสั้น เปิดสอนในสถานฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการต่าง ๆ ตลอดจนบริการของหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ซึ่งเข้าถึงท้องถิ่นที่อยู่ของประชาชน การศึกษาประเภทนี้มุ่งฝึกเสริมอาชีพให้แก่ผู้เรียนทุกระดับ (วิเวก ปางพุมพิงค์, 2522 : 9)

กรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักสำคัญยิ่งหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หลักในการผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพตามความต้องการของสถานประกอบการและตามความถนัดของผู้เรียน ดังนั้น ในภาวะเศรษฐกิจถดถอยประชาชนประสบปัญหาในการดำรงชีวิตเป็นเรื่องความมั่นคงของชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการต่างประเทศ มาเป็นเวลาช้านาน เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) เป็นต้นมา ซึ่งมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะบางพื้นที่เท่านั้น ทำให้การพัฒนาภายในประเทศไม่ทั่วถึง จึงเกิดปัญหาความแตกต่างกันมากมาย

และเกิดความเหลื่อมล้ำของชุมชนในพื้นที่ท้องถิ่นต่าง ๆ ทางด้านฐานะ ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและสังคม การเมืองการปกครองขึ้น (ระวีวรรณ ชินะตระกูล, 2538 : 18-19)

ดังนั้น งานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา เป็นงานที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้น ให้สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานพัฒนาชนบทตามแผนงาน โครงการ อพป. เพื่อเป็นการพัฒนาคนในชนบทพื้นที่ตามโครงการ ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ที่ขาดโอกาสและด้อยการศึกษาให้มีโอกาสได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพ และเป็นกลุ่มเป้าหมายในชนบทที่ยังอยู่ในสภาพช่วยตนเองไม่ได้ ให้มีความรู้ความเข้าใจขบวนการพัฒนาตนเองและอาชีพที่มีทักษะทั้ง วิชาสามัญ และวิชาชีพควบคู่กันไป ให้สามารถนำความรู้และทักษะดังกล่าวไปใช้ปรับปรุงชีวิต และความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้นจนถึงระดับพออยู่พอกิน และอบรมความรู้ ความสามารถนำไปใช้ ปรับปรุงคุณภาพความเป็นอยู่ เช่น ในด้านที่อยู่อาศัย การระวางรักษาสุขภาพอนามัย การรักษาและอนุรักษ์ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบของพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข (จรรยา ชูลาภ, 2536 : 4)

ในการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันตาม แผนนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในทุกภาคที่มีสถาบันการศึกษาวิชาชีพ ในสังกัดกรม อาชีวศึกษาเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนในหมู่บ้านที่ยากจนและห่างไกลจากตัวเมือง ให้ปรับปรุงคุณภาพชีวิต ของประชาชนที่ด้อยโอกาส ขาดความรู้ ความเข้าใจให้มีอาชีพ มีทักษะที่ทันสมัย สามารถเรียนรู้วิธีการด้าน เทคโนโลยีใหม่ ๆ วิชาชีพใหม่ ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ใหม่ ๆ ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรภายใน วิทยาลัยอาชีวศึกษาที่มีความรู้ความชำนาญในวิชาสาขาต่าง ๆ ออกไปเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับ ประชาชนในท้องถิ่นที่มีความต้องการการศึกษาวินิจฉัยนั้น ๆ ด้วยวัสดุอุปกรณ์ทุกอย่างที่ใช้ในการศึกษาให้ฟรี โดยที่ประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น โดยงบประมาณการใช้จ่ายทางกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้จัดสรร มาให้ในปีการศึกษา ในแต่ละปีงบประมาณจะไม่คงที่และได้มอบหมายให้วิทยาลัยอาชีวศึกษา แต่ละสถาบันเป็นผู้กำหนดแผนการดำเนินงานเองตามความเหมาะสมของแต่ละจังหวัด โดยมีได้กำหนด ระยะเวลาที่ดำเนินการตรงกัน ซึ่งงานโครงการนี้จะขึ้นอยู่กับหัวหน้างานโครงการพิเศษและอยู่ในดุลยพินิจ ของหัวหน้างานสถานศึกษาแต่ละแห่งคือ ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาและคณะกรรมการในการดำเนินงาน ที่ลงมติเห็นชอบด้วย ในการดำเนินงานตามวันเวลาที่เหมาะสม

จากการที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วยแล้ว ให้หัวหน้างานโครงการพิเศษดำเนินการบันทึกเสนอ ขออนุมัติจากหัวหน้างานสถานศึกษา พร้อมทั้งเขียนโครงการเสนองานโครงการนั้นแนบด้วยเป็นไปตามลำดับ ขั้นตอนที่ต้องตามระเบียบ

ฉะนั้น ในการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาในแต่ละสถาบันการศึกษาจึงไม่ตรงกัน สามารถจะดำเนินการในช่วงปีการศึกษานั้น

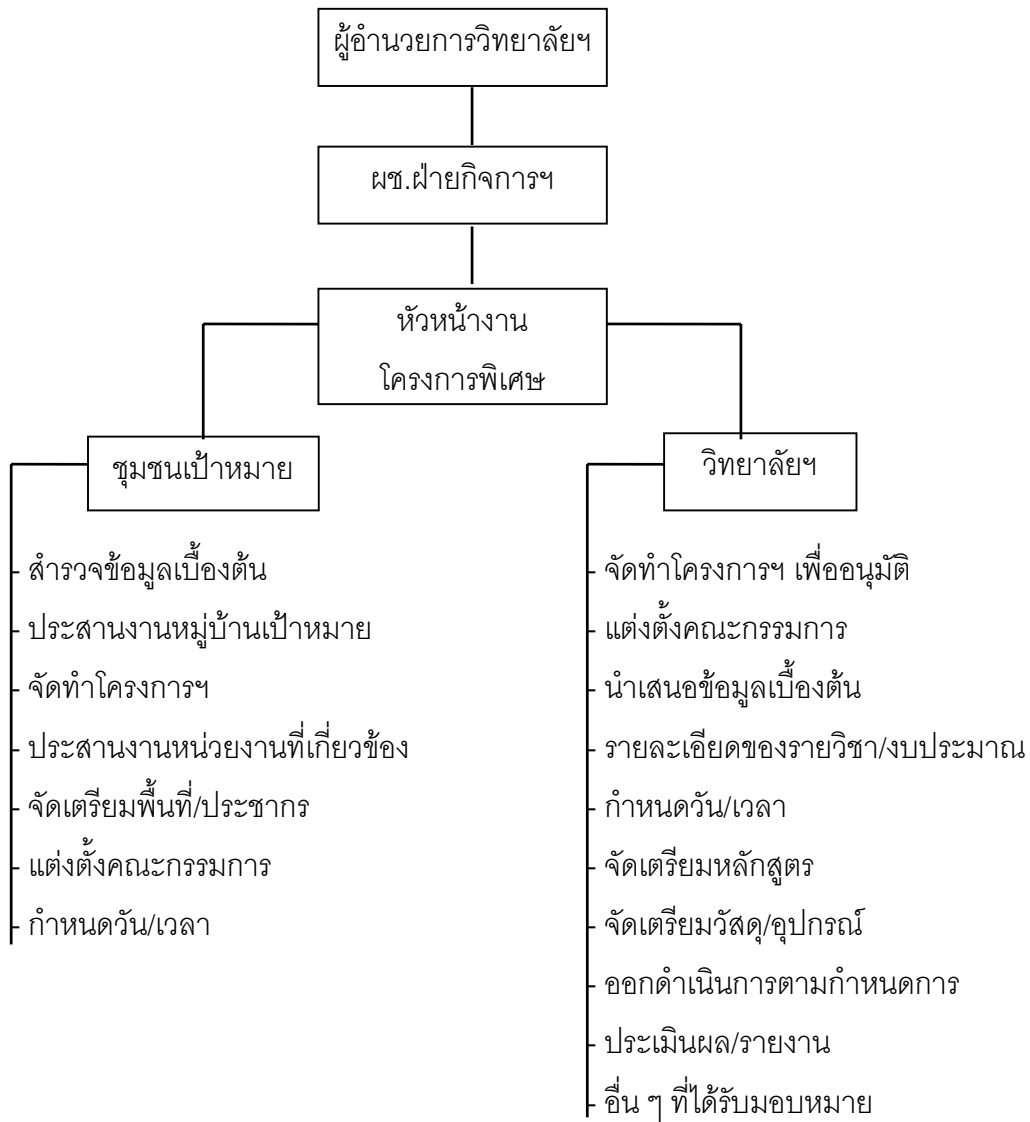
จากความสำคัญของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำไปเขียนโครงการ อาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

ในปีการศึกษา 2544 กรมอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้สถานศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วประเทศ ดำเนินการโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ทั้งสิ้น 19 สถาบันการศึกษา ดังนี้

1. วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพ
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครราชสีมา
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุรินทร์
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี
5. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรธานี
6. วิทยาลัยอาชีวศึกษาขอนแก่น
7. วิทยาลัยอาชีวศึกษาหนองคาย
8. วิทยาลัยอาชีวศึกษาลำปาง
9. วิทยาลัยอาชีวศึกษาแพร่
10. วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์
11. วิทยาลัยอาชีวศึกษาพิษณุโลก
12. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุโขทัย
13. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครสวรรค์
14. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี
15. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
16. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
17. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา
18. วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี
19. วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา

ดังนั้น เมื่อหน่วยงานวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้รับนโยบายให้ดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา จึงได้ดำเนินการจัดทำรูปแบบการดำเนินงานเพื่อสะดวกในการดำเนินงานให้เป็นไปตามขั้นตอนของงานได้เร็วขึ้นดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบโครงสร้างการดำเนินงานตามโครงการอาชีวศึกษา ภายในสถาบันการศึกษา
สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา

ที่มา : เอกสารโครงการพิเศษวิทยาลัยอาชีวศึกษา, 2541 : 3

จากเอกสารข้างต้นนี้ ผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำไปประกอบการเขียนวิธีดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2544

1.7 แนวคิดโครงการอาชีวศึกษาพัฒนามีดังนี้

(เอกสารโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา, 2542 : 1-2)

1.7.1 แนวความคิดในการปฏิบัติงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา

1.7.1.1 ยึดถือนโยบายกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนา ภายใต้ขอบเขตของโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

- 1.7.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
- 1.7.1.3 วางแผนการปฏิบัติงานและเขียนโครงการ
- 1.7.1.4 สำรวจพื้นที่ชนบทในเขตหมู่บ้าน อพป.
- 1.7.1.5 จัดหน่วยอาชีวศึกษาพัฒนาประกอบด้วย ครูผู้สอนในวิทยาลัยอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานโครงการ

1.7.1.6 ประสานงานเพิ่มความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ด้วยการวางแผนการดำเนินงานเพื่อเร่งแก้ไขปัญหาชนบทในพื้นที่ต่าง ๆ ตามลำดับความสำคัญ

1.7.1.7 ให้ผู้นำในพื้นที่ทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการ

1.7.1.8 จัดให้มีการประชุมเจ้าหน้าที่ก่อนออกปฏิบัติงานเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในโครงการ วิธีการปฏิบัติงานตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในแนวเดียวกันอย่างถูกต้อง

1.7.1.9 จัดให้มีการติดตามผลและประเมินผลโครงการ โดยผู้ดำเนินการเองเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคและปรับแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

สำหรับงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้ดำเนินงานโครงการนี้ทั้งหมด

4 โครงการ มีดังนี้ (เอกสารโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา, 2544 : 2-3)

1. โครงการด้านอาหารและโภชนาการ
2. โครงการตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม
3. โครงการศิลปประดิษฐ์
4. โครงการศิลปหัตถกรรม

สรุปงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา จัดเป็นงานโครงการพิเศษงานหนึ่งของวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่ได้รับมอบหมายจากกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการให้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันโดยยึดถือนโยบายของรัฐบาลให้ปฏิบัติงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ตามแผนพัฒนาหมู่บ้านอาชีวศึกษาและป้องกันตนเอง (อพป.) เพื่อความมั่นคงภายในประเทศชาติ

1.7.2 บุคลากรที่รับผิดชอบงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ตามคำสั่งวิทยาลัยอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2544 ดังนี้

- 1) คณะกรรมการบริหารโครงการ
- 2) คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ
- 3) วิทยากรในโครงการ
- 4) คณะกรรมการเตรียมงานพิธีเปิดการอบรมโครงการ
- 5) คณะกรรมการฝ่ายบันทึกภาพ
- 6) คณะกรรมการฝ่ายประเมินผลโครงการ

7) พนักงานชั่วคราว

(เอกสารโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา, 2544 : 2-3)

1. คณะกรรมการบริหารโครงการ ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประธานกรรมการ
 - 1.2 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ รองประธานกรรมการ
 - 1.3 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวางแผน กรรมการ
 - 1.4 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริม กรรมการ
 - 1.5 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม กรรมการและเลขานุการ
2. คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ ประกอบด้วยกรรมการ 4 ฝ่าย
 - 2.1 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม ผู้ประสานงานโครงการ
 - 2.2 หัวหน้าโครงการพิเศษ ผู้ประสานงานโครงการและดำเนินการ
 - 2.3 ผู้ช่วยหัวหน้าโครงการพิเศษ กรรมการ
 - 2.4 อาจารย์ฝ่ายดำเนินงานโครงการพิเศษ กรรมการ
3. วิทยากรในโครงการ ประกอบด้วยอาจารย์ผู้สอนในแผนกวิชาต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 แผนกวิชา ผ้า-เครื่องแต่งกาย
 - 3.2 แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ
 - 3.3 แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ทั่วไป
 - 3.4 แผนกวิชาศิลปะ

จากเอกสารดังกล่าวสามารถนำมาเขียนเป็นภาพแผนภูมิบุคคลากรที่รับผิดชอบโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ดังภาพประกอบ 2

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา

จากที่กล่าวมา นับได้ว่าโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา เป็นงานโครงการที่อยู่ในงานโครงการพิเศษของกรมอาชีวศึกษา ที่มอบหมายให้สถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานศึกษาของวิทยาลัยเทคนิค สถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพ โดยเฉพาะสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาต่าง ๆ รับผิดชอบดำเนินการโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาทั่วประเทศ (ประเสริฐ นนท์พละ, 2541 : 7)

1.8 โครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.8.1 หลักการและเหตุผล

โครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2530 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน พบว่า โครงการดังกล่าวนี้ยังขาดการประเมินโครงการอย่างมีระบบ ทั้งที่โครงการนี้ได้ดำเนินการตามนโยบายของกรมอาชีวศึกษาที่ออกเผยแพร่วิชาชีพ สาขาต่าง ๆ สู่ประชาชนในชนบท หมู่บ้านที่ยากจน ภายใต้โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) โดยมอบหมายให้วิทยาลัยอาชีวศึกษาจัดหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นออกเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาอาหารและโภชนาการ เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนที่อยู่ห่างไกลความเจริญให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถยกฐานะระดับความเป็นอยู่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ได้ในสังคมอย่างพอเพียงและมีความสุข

1.8.2 วัตถุประสงค์

1.8.2.1 เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากร อันได้แก่ บุคลากร วัสดุ และอุปกรณ์ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ในการบริการวิชาชีพตามความต้องการของชุมชน

1.8.2.2 เพื่อให้มีการดำเนินการให้บริการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ประชาชน โดยใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีทันสมัยได้เป็นอย่างดี

1.8.2.3 เพื่อให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการ

1.8.2.4 เพื่อให้ประชาชนได้ประกอบอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ

1.8.2.5 เพื่อปรับปรุงอาชีพของประชาชนให้มีผลผลิตทางด้านอาหารที่แปลกไปจากที่ปรู้งอยู่เดิมเพิ่มขึ้น

1.8.3 เป้าหมาย

1.8.3.1 ด้านปริมาณ

1) ประชาชน ตำบลไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 55 คน เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

2) ประชาชน หมู่บ้านเนิน ตำบลบ้านเนิน อำเภอเชียรใหญ่ และ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมจำนวน 55 คน เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

3) ประชาชน หมู่บ้านตรัง ตำบลตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี จำนวน 40 คน เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

4) ประชาชน หมู่ที่ 5, 7 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จังหวัดยะลา จำนวน 50 คน เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.8.3.2 ด้านคุณภาพ

1) ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา บอกถึงความสำคัญ ของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ได้ถูกต้อง

2) ประชาชน ที่เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาปฏิบัติงานอาหารและโภชนาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาเต็มใจและพอใจใน การปฏิบัติงานอาหารและโภชนาการ

4) อาหารและโภชนาการที่ได้มีลักษณะที่ดี

1.8.4 วิธีดำเนินงาน

1.8.4.1 ขั้นตอนดำเนินงาน

- 1) เขียนโครงการ
- 2) เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ
- 3) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- 4) ประสานงานและสำรวจพื้นที่ตามกลุ่มเป้าหมาย
- 5) จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม
- 6) จัดหาวิทยากร
- 7) เตรียมดำเนินการ
- 8) ดำเนินการฝึกอบรม
- 9) ประเมินผล
- 10) รายงานผล

1.8.7 หลักสูตรในการอบรม

- อาหารและโภชนาการที่มีคุณค่า/ประโยชน์
- แนะนำวัสดุในการผลิตอาหารแต่ละชนิด
- แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมอาหารและปรุงอาหาร

- แนะนำขั้นตอนในการปรุงอาหารที่จะฝึกปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการและรักษาคุณค่าของอาหารแต่ละชนิด

1.8.8 วิธีการให้การอบรม

- บรรยายภาคทฤษฎี
- แนะนำการใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร
- แนะนำวัสดุที่จะผลิตอาหารแต่ละชนิด
- แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมอาหารและปรุงอาหาร
- แนะนำขั้นตอนในการปรุงอาหารที่จะฝึกปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการคุณค่าของอาหาร
- แบ่งกลุ่มปฏิบัติ 5 กลุ่ม กลุ่มละ 7-8 คน
- ประเมินผล

1.8.9 วิทยากรที่ให้การอบรม

วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี มีดังนี้

- นางสาวเพ็ญพร พันธนะ
- นางศรีกันยา ช้วยเทศ
- นางวรรณวิมล ฉวีบุญยาศิลป์

วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช มีดังนี้

- นางพวงรัตน์ เอกวงศ์
- นางสุจิรา ปิ่นสนใจ

วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี มีดังนี้

- นางอินทิรา ชุมเพชร
- นางสาวประกายแก้ว ศุภอักษร
- นางสาวยันทน์ ธรรมเจริญ

วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา มีดังนี้

- นางสาวลินจง สุวรรณรัตน์
- นางสาวยุธิยา แซ่ลิ้ม
- นางวาสนา ศิลปกรรมพิเศษ
- นางสุภาพวรรณ คล้ายมณี

1.8.10 ทรัพยากรและงบประมาณที่ต้องการ

1.8.10.1 ทรัพยากรบุคคลทั้ง 4 วิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคใต้ มีดังนี้

1) คณะกรรมการดำเนินการ	33 คน
2) วิทยากร	13 คน

3) ประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ 200 คน

1.8.10.2 งบประมาณ

งบประมาณที่ใช้ดำเนินการโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ด้านวิชาชีพอาหารและโภชนาการ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สถานศึกษาละ 15,000 บาท รวม 4 สถานศึกษา 60,000 บาท ดังนี้

1) ค่าพิธีเปิดโครงการ	เป็นเงินจำนวน	6,000	บาท
2) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงินจำนวน	10,000	บาท
3) ค่าเอกสาร	เป็นเงินจำนวน	1,720	บาท
4) ค่าวัสดุฝึกอาหาร	เป็นเงินจำนวน	34,360	บาท
5) ค่าเบี้ยเลี้ยงวิทยากรและพนักงานขับรถ	เป็นเงินจำนวน	7,920	บาท
เพราะฉะนั้น รวม 4 สถานศึกษา	เป็นเงินจำนวน	60,000	บาท

1.8.10.3 วัสดุ อุปกรณ์

1) วัตถุดิบทางการเกษตร ได้แก่

- 1.1) ผลไม้ เช่น กุ้งฝอย มะพร้าว มะขาม ส้มโอ สับปะรด มะม่วง
- 1.2) ข้าว เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว
- 1.3) ผัก เช่น ผักบุ้ง ผักกาด ผักชี ต้นหอม แตงกวา หัวปลี มันเทศ
มันสำปะหลัง เผือก ข่า ตะไคร้ พริกชี้หนู
- 1.4) แป้ง เช่น แป้งสาลี แป้งเค้ก แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว แป้งมัน
แป้งข้าวโพด และแป้งท้าวยายม่อม

2) วัตถุดิบประเภทเนื้อ และปลา ได้แก่

- 2.1) เนื้อ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่
- 2.2) ปลา ปลา กุ้ง และหอย

3) วัตถุดิบประเภทปรุงรส ได้แก่

- 3.1) น้ำตาล เช่น น้ำตาลทราย น้ำตาลปีบ
- 3.2) น้ำปลา ซอส ซีอิ๊ว เกลือ
- 3.3) น้ำส้ม
- 3.4) น้ำมัน

4) อุปกรณ์ที่เป็นภาชนะใช้ปรุงอาหาร ได้แก่

- 4.1) หม้อหุงต้มอาหาร 2 ชุด
- 4.2) กระทะผัด 1 ใบ
- 4.3) กระทะกวน 1 ใบ
- 4.4) ช้อน ตะหลิว พายไม้ อย่างละ 2 อัน

4.5) เครื่องบดอาหาร	1 เครื่อง
4.6) เครื่องผสมอาหาร	1 เครื่อง
4.7) ซามผสมอาหาร	1 ชุด
4.8) ถาดแบนเตรียมอาหาร	5 ใบ
4.9) ครกหิน	1 ชุด
4.10) เชียงไม้	2 อัน
4.11) มีด	5 เล่ม
4.12) เต้าแก๊ส	2 ชุด

1.8.10.4 เอกสารประกอบการอบรมโครงการอาหารและโภชนาการ

- 1) เอกสารที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนคนละ 1 ชุด
- 2) ตัวพิมพ์หนังสือมีความคมชัด
- 3) ขนาดตัวพิมพ์หนังสือในเอกสารตัวใหญ่อ่านง่าย
- 4) ลักษณะเอกสารที่แจกให้มีความน่าสนใจ น่าอ่าน

1.8.10.5 สถานที่อบรม

- 1) ความเพียงพอของโต๊ะเรียน 5 ตัว
- 2) ความเพียงพอของเก้าอี้ 5 ตัว
- 3) ความเพียงพอของโต๊ะปฏิบัติงาน 2 ตัว
- 4) ความเพียงพอของน้ำใช้ที่สะอาด

1.8.10.6 เวลาที่ใช้ในโครงการ

- 1) ระยะเวลาที่ให้ความรู้ วันละ 30 นาที
- 2) ระยะเวลาที่ใช้ภาคปฏิบัติวันละ 7.30 ชั่วโมง
- 3) ระยะเวลาที่ใช้การอบรมทั้งหมด 10 วัน

1.8.11 สถานที่ดำเนินการ

1.8.11.1 จังหวัดสุราษฎร์ธานี โรงเรียนชะยาธรรม ตำบลไชยา อำเภอไชยา จำนวนประชากร

55 คน

1.8.11.2 จังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่บ้านเนิน ตำบลเนิน อำเภอเชียรใหญ่ จำนวนประชากร

55 คน

1.8.11.3 จังหวัดปัตตานี หมู่บ้านตรัง อำเภอมายอ จำนวนประชากร 40 คน

1.8.11.4 จังหวัดยะลา หมู่บ้านที่ 5, 7 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมือง จำนวนประชากร

50 คน

1.8.12 ผู้รับผิดชอบโครงการ

วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี

1. นางพรพัช	กะระณา	ประธานกรรมการ
2. นางนิภา	สุขสงค์	รองประธานกรรมการ
3. นางสุนีย์	พงศีย์หาวา	กรรมการ
4. นายไชยา	อมรกุล	กรรมการ
5. นายเสรี	จำเนียร	หัวหน้าฝ่ายโครงการพิเศษ
6. นางสาวเพ็ญพร	พันธนะ	กรรมการ
7. นางศรีกัญญา	ช่วยเทศ	กรรมการ
8. นางวรรณวิมล	ฉวีบุญยาศิลป์	กรรมการและเลขานุการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช		
1. นายวิเชียร	อ่อนประเสริฐ	ประธานกรรมการ
2. นางกาญจนา	เรืองช่วย	รองประธานกรรมการ
3. นายสุทร	เพชรสุวรรณ	กรรมการ
4. นายกิตติ	บรรณโคภิษฎา	กรรมการ
5. นางเดือนจิต	เกษา	กรรมการและเลขานุการ
6. นายสุเทพ	สุพจิตรากร	หัวหน้าฝ่ายโครงการพิเศษ
7. นางพวงรัตน์	เอกวงศ์	กรรมการ
8. นางสุจิรา	ปิ่นสนใจ	กรรมการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี		
1. นางสาวถนอมศรี	รัฐบุตร	ประธานกรรมการ
2. นางชาลินี	ทองช่วย	รองประธานกรรมการ
3. นายจักริน	ย์ญญากร	กรรมการ
4. นางสาวฉัญชล	ชีชวัลย์	กรรมการและเลขานุการ
5. นายบรรจง	มณีรัศยากร	หัวหน้าฝ่ายโครงการพิเศษ
6. นางสาวอินทิรา	ชุมเพชร	กรรมการ
7. นางสาวประกายแก้ว	ศุภอักษร	กรรมการ
8. นางสาวนันท	ธรรมเจริญ	กรรมการ
9. นางพรรณวดี	สุวรรณสาม	กรรมการ
วิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา		
1. นายสวัสดิ์	รอยสูงเนิน	ประธานกรรมการ
2. นางวิชาพรรณ	กิ่งวัชระพงศ์	รองประธานกรรมการ
3. นางศิริพร	วิชัยดิษฐ์	กรรมการ
4. นายอาทิตย์	เก็บไว้	กรรมการ

5. นางสาวลินจง	สุวรรณรัตน์	กรรมการและเลขานุการ
6. นางสาวยุธิยา	แซ่ลิม	กรรมการ
7. นางวาสนา	ศิลปกรรมพิเศษ	กรรมการ
8. นางสุภาพรรณ	คล้ายมณี	กรรมการ

ตาราง 2 ตารางฝึกอบรมโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี ระหว่างวันที่ 10 เมษายน-30 สิงหาคม พ.ศ. 2544

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร	หมายเหตุ
ครั้งที่ 1			
เวลา 08.00-08.30 น.	ลงทะเบียนผู้เข้ารับการอบรม	นางสาวเพ็ญพร พันธนะ	รายการ
เวลา 08.30-09.00 น.	พิธีเปิดการอบรมโครงการ	นางศรีกันยา ช่วยเทศ	อาหารนี้
เวลา 09.00-10.00 น.	ประเมินผลผลิตก่อนการอบรม	นางวรรณวิมล จวีญญาศิลป์	สามารถ
เวลา 10.00-11.00 น.	- ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องอาหาร และโภชนาการเบื้องต้นและ ความรู้ทั่วไปใน การเลือกซื้อ อาหารบริโภค - แนะนำวัสดุอาหารในการ ผลิตอาหารแต่ละชนิด - แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้การ เตรียมอาหาร และปรุงอาหาร - แนะนำขั้นตอนในการ ประกอบอาหารให้ปฏิบัติ ถูกต้องตามหลักการเพื่อรักษา คุณค่าอาหาร		เปลี่ยน แปลงได้ ตามความ เหมาะสม ของวัสดุใน ท้อง ถิ่นและ ความ ต้องการ ของผู้เข้า รับอบรม
11.00-12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน		
13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหารผู้เข้ารับการ อบรมจัดแบ่งกลุ่มปฏิบัติออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน และจัดแบ่ง อุปกรณ์รายการสอนมีดังนี้ ประเภทอาหารจานเดียว - ก๋วยเตี๋ยวเนื้อสับ - ทงหยิบ		
16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิต		

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
<p><u>ครั้งที่ 2</u></p> <p>เวลา 08.30-09.30 น.</p> <p>เวลา 09.30-12.00 น.</p> <p>เวลา 12.00-13.00 น.</p> <p>เวลา 13.00-16.00 น.</p> <p>เวลา 16.00-16.30 น.</p>	<p>ปฏิบัติอาหาร 2 ชนิด เวลาเช้าและบ่าย ดังนี้คือ</p> <p>ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการต่อ จากครั้งที่ 1 และแนะนำเรื่องวัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนการเตรียมปรุงอาหาร</p> <p>ภาคปฏิบัติ แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม เหมือนเดิมรายการสอนมีดังนี้</p> <p>อาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนมสาลี่ <p>พักรับประทานอาหารกลางวัน</p> <p>ภาคปฏิบัติอาหาร มีดังนี้</p> <p>ประเภทขนมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนมชั้น <p>สรุปผลงานที่ผลิต</p>	
<p><u>ครั้งที่ 3-ครั้งที่ 10</u></p> <p>เวลา 08.30-09.30 น.</p> <p>เวลา 09.30-12.00 น.</p>	<p>ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการ ทั่วไป เช่น ความรู้เกี่ยวกับการปรุงแต่งอาหาร การจัดภาชนะอาหาร และความรู้ในการเลือกซื้อ อาหารชนิดต่าง ๆ มาบริโภค พร้อมทั้งแนะนำ วัสดุอาหาร อุปกรณ์การใช้เตรียมอาหารและขั้น ตอนการปรุงอาหารเพื่อรักษาคุณค่าอาหาร</p> <p>ภาคปฏิบัติอาหารเข้ามีดังนี้</p> <p>ครั้งที่ 3 ประเภทอาหารจานเดียว</p> <ul style="list-style-type: none"> - หม้อแกงแกงไก่ <p>ครั้งที่ 4 ประเภทอาหารจานเดียว</p> <ul style="list-style-type: none"> - วุ้นผลไม้ <p>ครั้งที่ 5 ประเภทอาหารจานเดียว</p> <ul style="list-style-type: none"> - วุ้นชั้น <p>ครั้งที่ 6 ประเภทอาหารไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนมเข่ง <p>ครั้งที่ 7 ประเภทอาหารว่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปอเปี๊ยะทอด 	

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
	ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารว่าง - สาคูไส้ไก่	
เวลา 12.00-13.00 น.	ครั้งที่ 10 ประเภทอาหารคาว - แกงเทโพ พักรับประทานอาหารกลางวัน	

หมายเหตุ ครั้งที่ 5 เวลา 09.00-10.00 น. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการดำเนินงานระหว่างกร
อบรม

ตาราง 2 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
เวลา 13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหารปายมีดังนี้ ครั้งที่ 3 ประเภทขนมไทย - ตะโก้ ครั้งที่ 4 ประเภทแปรรูปอาหาร - มะขามแก้วสามรส ครั้งที่ 5 ประเภทขนมไทย - ขนมลิ่มกลั่น ครั้งที่ 6 ประเภทขนมไทย - ขนมทองพลุ ครั้งที่ 7 ประเภทแปรรูปอาหาร - มะละกอกวน ครั้งที่ 8 ประเภทอาหารว่าง - ปอเปี๊ยะญวน ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารว่าง - ซาลาเปาไส้หมู,ไส้ถั่ว ครั้งที่ 10 ประเภทขนมไทย - ขนมลิ่มปั้นนี้	
เวลา 16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิตทุกครั้ง	
เวลา 16.30-17.30 น.	ประเมินปัจจัยเบื้องต้นการดำเนินงานและผล ผลิตของโครงการ	

ตาราง 3 ตารางฝึกอบรมโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช
จังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างวันที่ 10 เมษายน-30 สิงหาคม พ.ศ. 2544

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร	หมายเหตุ
<u>ครั้งที่ 1</u>			
เวลา 08.00-08.30 น.	ลงทะเบียนผู้เข้ารับการอบรม	นางพวงรัตน์ เอกวงศ์	รายการ
เวลา 08.30-09.00 น.	พิธีเปิดการอบรมโครงการ	นางสุจิตรา ปิ่นสมใจ	อาหารที่
เวลา 09.00-10.00 น.	ประเมินผลผลิตก่อนการอบรม		สามารถ
เวลา 10.00-11.00 น.	- แนะนำตัวผู้เข้ารับการอบรมและ วิทยากร - ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องอาหาร และ โภชนาการเบื้องต้น ความรู้ทั่วไป ในการเลือกซื้ออาหารบริโภค - แนะนำวัสดุอาหารในการผลิต อาหารแต่ละชนิด - แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้การเตรียม อาหารและปรุงอาหาร - แนะนำขั้นตอนในการประกอบ อาหารให้ปฏิบัติถูกต้องตามหลัก การเพื่อรักษาคุณค่าอาหาร		เปลี่ยนแปลง ได้ตามความ เหมาะสม ของวัสดุ ในท้องถิ่น และความ ต้องการ ของผู้เข้า รับการอบรม
11.00-12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน		
13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหารผู้เข้ารับการ อบรมจัดแบ่งกลุ่มปฏิบัติออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน และจัด แบ่งอุปกรณ์รายการที่สอนมีดังนี้ ประเภทอาหารแปรรูป - ก๋วยเตี๋ยวต้มยำ, ก๋วยเตี๋ยวหววน		
16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิต		

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
ครั้งที่ 2	ปฏิบัติอาหาร 2 ชนิด เวลาเช้าและบ่าย	
เวลา 08.30-09.30 น.	<p>ดังนี้คือ</p> <p>ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการต่อ</p>	
	<p>จากครั้งที่ 1 และแนะนำเรื่องวัสดุอาหาร,</p>	
	<p>อุปกรณ์และขั้นตอนการประกอบอาหาร</p>	
	<p>ให้ถูกตามหลักการเพื่อรักษาคุณค่า</p>	
	<p>อาหาร</p>	
เวลา 09.30-12.00 น.	<p>ภาคปฏิบัติ แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม</p>	
	<p>เหมือนเดิมรายการที่สอนมีดังนี้</p>	
	<p>ประเภทอาหารไทย</p>	
	<p>- ต้มโคล้งไก่</p>	
เวลา 12.00-13.00 น.	<p>พักรับประทานอาหารกลางวัน</p>	
เวลา 13.00-16.00 น.	<p>ภาคปฏิบัติอาหาร มีดังนี้</p>	
	<p>ประเภทอาหารจานเดียว</p>	
	<p>- ข้าวคั่วกกะปิ</p>	
เวลา 16.00-16.30 น.	<p>สรุปผลงานที่ผลิต</p>	

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
<p>ครั้งที่ 3-ครั้งที่ 10</p> <p>เวลา 08.30-09.30 น.</p>	<p>ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการทั่วไป เช่น ความรู้เกี่ยวกับการปรุงแต่งอาหาร การจัดภาชนะอาหารตักแต่งอาหาร และความรู้เกี่ยวกับความสะดวกในการปรุงอาหาร การแต่งกาย การเลือกซื้ออาหารมาบริโภคพร้อมทั้งแนะนำวัสดุอาหารทุกครั้ง อุปกรณ์การใช้เตรียมอาหาร การปรุงอาหารเพื่อไม่ให้สูญเสียคุณค่าอาหาร</p>	
<p>เวลา 09.30-12.00 น.</p> <p>เวลา 12.00-13.00 น.</p>	<p>ภาคปฏิบัติอาหารเข้ามิดังนี้</p> <p>ครั้งที่ 3 ประเภทอาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนมกล้วย, ขนมฟักทอง <p>ครั้งที่ 4 ประเภทอาหารไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยำไถ่ (หรือยำหัวปลี) <p>ครั้งที่ 5 ประเภทอาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - มันฉาบ, เผือกฉาบ <p>ครั้งที่ 6 ประเภทเครื่องดื่มสมุนไพร</p> <ul style="list-style-type: none"> - น้ำบัวบก, น้ำส้มแขก, น้ำมะยม <p>ครั้งที่ 7 ประเภทอาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไข่เค็มพอก <p>ครั้งที่ 8 ประเภทอาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - มังคุดกวน <p>ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - มะยมแก้ว 3 รส - กล้วยไข่เชื่อม <p>ครั้งที่ 10 ประเภทอาหารแปรรูป</p> <ul style="list-style-type: none"> - มันรังก <p>พักรับประทานอาหารกลางวัน</p>	

หมายเหตุ ครั้งที่ 5 เวลา 09.00-10.00 น. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการดำเนินงานระหว่างกรอบรม

ตาราง 3 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
เวลา 13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหารบ่าย มีดังนี้ ครั้งที่ 3 ประเภทอาหารไทย - ห่อหมกปลาช่อน ครั้งที่ 4 ประเภทอาหารไทย - ยำใหญ่ ครั้งที่ 5 ประเภทอาหารไทย - แกงมัสมั่นไก่ ครั้งที่ 6 ประเภทขนมไทย - กะหรี่ปั๊บ ครั้งที่ 7 ประเภทเครื่องดื่ม - นมถั่วเหลือง, น้ำกระเจียว ครั้งที่ 8 ประเภทอาหารแปรรูป - มะละกอดองสามรส - มะละกอกวนหยี ครั้งที่ 9 ประเภทขนมไทย - ขนมสาเลี ครั้งที่ 10 ประเภทอาหารแปรรูป - ถั่วแผ่น	
เวลา 16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิตทุกครั้ง	
เวลา 16.30-17.30 น.	ประเมินปัจจัยเบื้องต้นการดำเนินงานและ ผลผลิตของโครงการ	

ตาราง 4 ตารางฝึกอบรมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี จังหวัดปัตตานี
ระหว่างวันที่ 10 เมษายน-30 สิงหาคม พ.ศ. 2544

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร	หมายเหตุ
ครั้งที่ 1			
เวลา 08.00-08.30 น.	ลงทะเบียนผู้เข้ารับการอบรม	นางอินทิรา ชุมเพชร	รายการ
เวลา 08.30-09.00 น.	พิธีเปิดการอบรมโครงการ	นางสาวประกายแก้ว ศุภอักษร	อาหารนี้
เวลา 09.00-10.00 น.	ประเมินผลผลิตก่อนการอบรม	นางพรรณวดี สุวรรณสาม	สามารถ
เวลา 10.00-11.00 น.	- แนะนำตัวผู้เข้ารับการอบรม และวิทยากร - ให้ความรู้พื้นฐานเรื่อง อาหารและโภชนาการเบื้องต้น ต้น ความรู้ทั่วไปในการ เลือกซื้ออาหารบริโภค - แนะนำวัสดุอาหารในการ ผลิตอาหารแต่ละชนิด - แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้การ เตรียมอาหารและปรุงอาหาร - แนะนำขั้นตอนในการ ประกอบอาหารให้ปฏิบัติ ถูกต้องตามหลักการเพื่อรักษา คุณค่าอาหาร	นางสายันท์ ธรรมเจริญ	เปลี่ยน แปลงได้ ตามความ เหมาะสม ของวัสดุ ในท้องถิ่น และความ ต้องการ ของผู้เข้า รับการอบรม
11.00-12.00 น.	พักรับประทานอาหาร กลางวัน		
13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหาร ผู้เข้ารับการ อบรมจัดแบ่งกลุ่มปฏิบัติออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน และ จัดแบ่งอุปกรณ์ รายการที่สอนมีดังนี้ ประเภทอาหารไทย - แกงมัสมั่นไก่		
16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิตได้		

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
<p data-bbox="284 367 368 405"><u>ครั้งที่ 2</u></p> <p data-bbox="204 488 451 526">เวลา 08.30-09.30 น.</p> <p data-bbox="204 667 451 705">เวลา 09.30-12.00 น.</p> <p data-bbox="204 904 451 943">เวลา 12.00-13.00 น.</p> <p data-bbox="204 965 451 1003">เวลา 13.00-16.00 น.</p> <p data-bbox="204 1137 451 1176">เวลา 16.00-16.30 น.</p>	<p data-bbox="481 367 927 465">ปฏิบัติอาหาร 2 ชนิด เวลาเช้าและบ่าย ดังนี้คือ</p> <p data-bbox="481 488 954 645">ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการต่อ จากครั้งที่ 1 และแนะนำเรื่องวัสดุอาหาร, อุปกรณ์และขั้นตอนการเตรียมปรุงอาหาร</p> <p data-bbox="481 667 919 824">ภาคปฏิบัติ แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม เหมือนเดิม รายการที่สอนมีดังนี้ ประเภทอาหารแปรรูป - บัวยิง</p> <p data-bbox="481 904 826 943">พักรับประทานอาหารกลางวัน</p> <p data-bbox="481 965 762 1115">ภาคปฏิบัติอาหาร มีดังนี้ ประเภทอาหารแปรรูป - ท็อฟฟี่มะพร้าวอ่อน</p> <p data-bbox="481 1137 683 1176">สรุปผลงานที่ผลิต</p>	

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
ครั้งที่ 3-ครั้งที่ 10 เวลา 08.30-09.30 น.	ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการ ทั่วไป เช่น ความรู้เกี่ยวกับสารปรุงแต่ง อาหาร วิธีการเลือกซื้ออาหาร การจัด ภาชนะตักแต่งอาหาร และความรู้เกี่ยวกับ ความสะอาดในการปรุงอาหาร การแต่ง กาย แนะนำวัสดุอาหารทุกครั้ง อุปกรณ์ อาหาร การใช้เตรียมอาหาร การปรุง อาหาร เพื่อไม่ให้สูญเสียคุณค่าอาหาร	
เวลา 09.30-12.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหารเช้ามีดังนี้ ครั้งที่ 3 ประเภทขนมอาหาร - เปลือกส้มไอซ์ครีมแห้ง ครั้งที่ 4 ประเภทขนมอาหาร - มะละกอแก้ว ครั้งที่ 5 ประเภทอาหารจานเดียว - ข้าวหมกไก่ ครั้งที่ 6 ประเภทอาหารไทย - ต้มข่าหัวปลี ครั้งที่ 7 ประเภทอาหารไทย - บูดุหลน-ผักสด ครั้งที่ 8 ประเภทขนมอาหาร - ปลาหยอง ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารไทย - ยำบัวบก ครั้งที่ 10 ประเภทขนมไทย - ขนมทราย (หรือขนมขี้หนู)	
เวลา 12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	

หมายเหตุ ครั้งที่ 5 เวลา 09.00-10.00 น. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการดำเนินงานระหว่างการ

อบรม

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
เวลา 13.00-16.00 น.	<p>ภาคปฏิบัติอาหารบ่าย มีดังนี้</p> <p>ครั้งที่ 3 ประเภทขนมไทย - ขนมชั้นเสวย</p> <p>ครั้งที่ 4 ประเภทอาหารจานเดียว - ขนมจีนซาวน้ำ</p> <p>ครั้งที่ 5 ประเภทอาหารว่าง - ปอเปี๊ยะทอด</p> <p>ครั้งที่ 6 ประเภทขนมไทย - ขนมสาลี่ทรงเครื่อง</p> <p>ครั้งที่ 7 ประเภทถนอมอาหาร - ถั่วเคลือบโกโก้</p> <p>ครั้งที่ 8 ประเภทขนมไทย - ขนมน้ำดอกไม้ม</p> <p>ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารไทย - เนื้ออร่อย</p> <p>ครั้งที่ 10 ประเภทอาหารว่าง - ขนมจีบไทย</p>	
เวลา 16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิตทุกครั้ง	
เวลา 16.30-17.30 น.	ประเมินปัจจัยเบื้องต้นการดำเนินงานและผลผลิตของโครงการ	

ตาราง 5 ตารางฝึกอบรมโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา จังหวัดยะลา
ระหว่างวันที่ 10 เมษายน-30 สิงหาคม พ.ศ. 2544

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร	หมายเหตุ
ครั้งที่ 1			
เวลา 08.00-08.30 น.	ลงทะเบียนผู้เข้ารับการอบรม	นางสาวลินจง สุวรรณรัตน์	รายการ
เวลา 08.30-09.00 น.	พิธีเปิดการอบรมโครงการ	นางสาวยุธิป แซ่ลิ้ม	อาหารนี้
เวลา 09.00-10.00 น.	ประเมินผลผลิตก่อนการอบรม	นางวาสนา ศิลปกรรมพิเศษ	สามารถ
เวลา 10.00-11.00 น.	- ให้ความรู้พื้นฐานเรื่องอาหาร และโภชนาการเบื้องต้น ความรู้ ทั่วไปในการเลือกซื้ออาหาร บริโภค - แนะนำวัสดุอาหารในการผลิต อาหารแต่ละชนิด - แนะนำอุปกรณ์ที่ใช้การเตรียม อาหารและปรุงอาหาร - แนะนำขั้นตอนในการประกอบ อาหารให้ปฏิบัติถูกต้องตามหลัก การเพื่อรักษาคุณค่าอาหาร	นางสุภาพรรณ คล้ายมณี	เปลี่ยน แปลงได้ ตามความ เหมาะสม ของวัสดุ ในท้อง ถิ่นและ ความ ต้องการ ของผู้เข้า รับอบรม
11.00-12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน		
13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหาร ผู้เข้ารับการ อบรมจัดแบ่งกลุ่มปฏิบัติออกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 7 - 8 คน และจัดแบ่ง อุปกรณ์ รายการที่สอนมีดังนี้ ประเภทอาหารจานเดียว		
16.00-16.30 น.	- ก๋วยเตี๋ยวหลอด สรุปผลงานที่ผลิตได้		

ตาราง 5 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
ครั้งที่ 2	ปฏิบัติอาหาร 2 ชนิด เวลาเช้าและบ่าย ดังนี้คือ	
เวลา 08.30-09.30 น.	ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการต่อ	
	จากครั้งที่ 1 และแนะนำเรื่องวัสดุอาหาร,	
	อุปกรณ์และขั้นตอนการเตรียมปรุงอาหาร	
เวลา 09.30-12.00 น.	ภาคปฏิบัติ แบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม	
	เหมือนเดิม รายการที่สอนมีดังนี้	
	ประเภทอาหารไทย	
	- ปลาราดพริก	
เวลา 12.00-13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
เวลา 13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหาร มีดังนี้	
	ประเภทขนมไทย	
	- ขนมบัวลอยห้ำสหาย	
เวลา 16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิต	

ตาราง 5 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
<p>ครั้งที่ 3-ครั้งที่ 10</p> <p>เวลา 08.30-09.30 น.</p> <p>เวลา 09.30-12.00 น.</p> <p>เวลา 12.00-13.00 น.</p>	<p>ให้ความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการ ทั่วไป เช่น ความรู้เกี่ยวกับการปรุงแต่งอาหาร การจัดภาชนะอาหาร และความรู้ในการเลือกซื้อ อาหารชนิดต่าง ๆ มาบริโภคพร้อมทั้งแนะนำ วัสดุอาหาร อุปกรณ์การใช้เตรียมอาหาร และขั้น ตอนการปรุงอาหาร เพื่อรักษาคุณค่าอาหาร</p> <p>ภาคปฏิบัติอาหารเข้ามีดังนี้</p> <p>ครั้งที่ 3 ประเภทขนมอาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ถั่วเคลือบโกโก้ <p>ครั้งที่ 4 ประเภทขนมไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนมไข่หงส์ <p>ครั้งที่ 5 ประเภทอาหารไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยำทวาย <p>ครั้งที่ 6 ประเภทอาหารว่าง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขนมสาคุไส้ไก่ <p>ครั้งที่ 7 ประเภทอาหาร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปลาทองไก่ <p>ครั้งที่ 8 ประเภทอาหารจานเดียว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้าวผัดสามสี <p>ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยำถั่วพลู่ <p>ครั้งที่ 10 ประเภทขนม</p> <ul style="list-style-type: none"> - โดนัททอด <p>พักรับประทานอาหารกลางวัน</p>	

หมายเหตุ ครั้งที่ 5 เวลา 09.00-10.00 น. ประเมินปัจจัยเบื้องต้นและการดำเนินงานระหว่างกรอบรม

ตาราง 5 (ต่อ)

ครั้งที่/เวลา	การปฏิบัติ	วิทยากร
เวลา 13.00-16.00 น.	ภาคปฏิบัติอาหารบ่าย มีดังนี้ ครั้งที่ 3 ประเภทอาหารว่าง - ขนมปั้นขลิบหนึ่ง ครั้งที่ 4 ประเภทอาหารไทย - แกงกะหรี่ ครั้งที่ 5 ประเภทขนมไทย - ขนมถั่วแปบ ครั้งที่ 6 ประเภทถนอมอาหาร - ชิงดอง ครั้งที่ 7 ประเภทอาหารว่าง - ซาลาเปาไส้ไก่, ไส้ถั่ว ครั้งที่ 8 ประเภทอาหารคาว - ปลาทุสทอดไส้ ครั้งที่ 9 ประเภทอาหารไทย - ขนมสาเล่ ครั้งที่ 10 ประเภทถนอมอาหาร - ก๋วยแ้ว	
เวลา 16.00-16.30 น.	สรุปผลงานที่ผลิตทุกครั้ง	
เวลา 16.30-17.00 น.	ประเมินปัจจัยเบื้องต้นการดำเนินงานและ ผลผลิตของโครงการ	

1.9 แนวทางการประเมินผล

ประเมินผลโดยใช้การประเมินแบบซีบีพี (CIPP Model) (เขาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 36) ซึ่งประเมินเฉพาะ ซีบีพี (IPP) เพราะ C คือการประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) นั้นได้ดำเนินการไปแล้ว ในความรับผิดชอบของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้ง 4 แห่ง ดังนั้นขั้นตอนการประเมินครั้งนี้ จะมีเพียง 3 ด้าน ดังนี้

1.9.1 ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ จำนวน 200 คน สอบถาม 2 ครั้ง คือ ระหว่างดำเนินงาน และหลังการดำเนินงาน เป็นการถามความเพียงพอของสิ่งต่อไปนี้

1.9.1.1 กำลั้งคน

- 1) ประเมินผลจากจำนวนคณะกรรมการดำเนินงานสถานศึกษาละ 8-9 คน รวมทั้ง 4 สถานศึกษา 33 คน
- 2) ประเมินผลจากจำนวนวิทยากร สถานศึกษาละ 2-4 คน รวม 4 สถานศึกษา 14 คน
- 3) ประเมินผลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 200 คน

1.9.1.2 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

- 1) วัสดุดิบทางการเกษตร ได้แก่
 - 1.1) ผลไม้ เช่น กัลล้วย มะพร้าว มะขาม ส้มโอ สับปะรด มะม่วง
 - 1.2) ผัก เช่น ผักบุ้ง ผักกาด ผักชี ต้นหอม แตงกวา หัวปลี มันเทศ มันสำปะหลัง เผือก ข่า ตะไคร้ พริกขี้หนู
 - 1.3) ข้าว เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว
 - 1.4) แป้ง เช่น แป้งสาลี แป้งเค้ก แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว แป้งมัน แป้งข้าวโพด และแป้งท้าวยายม่อม
- 2) วัสดุดิบประเภทเนื้อ และปลา ได้แก่
 - 2.1) เนื้อ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่
 - 2.2) ปลา ปู กุ้ง และหอย
- 3) วัสดุดิบประเภทปรุงรส ได้แก่
 - 3.1) น้ำตาล เช่น น้ำตาลทราย น้ำตาลปีบ
 - 3.2) น้ำปลา ซอส ซีอิ๊ว เกลือ
 - 3.3) น้ำส้ม
 - 3.4) น้ำมัน
- 4) อุปกรณ์ที่เป็นภาชนะใช้ปรุงอาหาร ได้แก่
 - 4.1) หม้อหุงข้าว 2 ชุด
 - 4.2) กระทะผัด 1 ใบ
 - 4.3) กระทะกวน 1 ใบ
 - 4.4) ซ้อน ตะหลิว พายไม้ 2 อัน
 - 4.5) เครื่องบดอาหาร 1 เครื่อง
 - 4.6) เครื่องผสมอาหาร 1 เครื่อง
 - 4.7) ชามผสมอาหาร 1 ชุด
 - 4.8) ถาดแบนเตรียมอาหาร 5 ใบ
 - 4.9) ครกหิน 1 ชุด
 - 4.10) เขียงไม้ 2 อัน
 - 4.11) มีด 5 เล่ม
 - 4.12) เต้าแก๊ส 2 ชุด

1.9.1.3 เอกสารประกอบการอบรม

- 1) เอกสารที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนคนละ 1 ชุด
- 2) ตัวพิมพ์หนังสือมีความคมชัด
- 3) ขนาดตัวพิมพ์หนังสือในเอกสารมีความเหมาะสมอ่านง่าย
- 4) ลักษณะเอกสารที่แจกให้มีความน่าสนใจน่าอ่าน

1.9.1.4 สถานที่อบรม

- 1) ความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่อบรม
- 2) ความเพียงพอของการถ่ายเทอากาศในห้องฝึกอบรม
- 3) ความเพียงพอของแสงสว่างในห้องฝึกอบรม
- 4) ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า
- 5) ความสะดวกของห้องน้ำห้องส้วม
- 6) สถานที่ฝึกมีสิ่งรบกวนในเวลาฝึกอบรม
- 7) ความเพียงพอของโต๊ะเรียน 5 ตัว
- 8) ความเพียงพอของเก้าอี้นั่ง 5 ตัว
- 9) ความเพียงพอของโต๊ะปฏิบัติงาน 2 ตัว
- 10) ความเพียงพอของน้ำใช้ที่สะอาด

1.9.1.5 เวลาที่ใช้ในโครงการ

- 1) ระยะเวลาที่ให้ความรู้วันละ 30 นาที
- 2) ระยะเวลาที่ใช้ภาคปฏิบัติวันละ 6 ชั่วโมง 30 นาที
- 3) ระยะเวลาที่ใช้การอบรมทั้งหมด 10 วัน

1.9.2 ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมิน 2 ครั้ง

1.9.2.1 ประเมินระหว่างการดำเนินโครงการ

1.9.2.2 ประเมินหลังการดำเนินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคือ แบบสอบถามดังนี้

- 1) ความร่วมมือของผู้เข้าอบรม
- 2) ความสนใจของผู้เข้าอบรม
- 3) การให้ความรู้ของวิทยากร
- 4) ความน่าสนใจของเอกสาร
- 5) ความคุ้มค่าของทรัพยากร (คน, วัสดุอุปกรณ์)
- 6) ความตั้งใจในการดำเนินงานตามโครงการของคณะกรรมการ

1.9.3 ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ การประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยมีการประเมิน 2 ครั้ง คือ

1.9.3.1 ประเมินก่อนการดำเนินโครงการ

1.9.3.2 ประเมินหลังการดำเนินโครงการ

โดยประเมินว่า ผลของโครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่เพียงใดดังนี้

- 1) ประชาชนได้รับการบริการวิชาชีพจากทรัพยากรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามความต้องการของชุมชน
- 2) ประชาชนได้ประกอบอาหารที่ดีถูกหลักโภชนาการ
- 3) ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการมากขึ้น
- 4) ประชาชนได้ประกอบอาหารที่ดี

1.10 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1.10.1 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) พิจารณาความเพียงพอของสิ่งต่อไปนี้

1.10.1.1 กำลังคน

- 1) คณะกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษาระดับ 8-9 คน รวม 33 คน
- 2) วิทยากรสถานศึกษาระดับ 2-4 คน ใน 4 สถานศึกษา รวมทั้งหมด 14 คน
- 3) ผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมด 200 คน

1.10.1.2 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินโครงการ

- 1) วัตถุดิบทางการเกษตร ได้แก่
 - 1.1) ผลไม้ เช่น กุ้งฝอย มะพร้าว มะขาม ส้มโอ สับปะรด มะม่วง
 - 1.2) ผัก เช่น ผักบุ้ง ผักกาด ผักชี ต้นหอม แตงกวา หัวปลี มันเทศ มันสำปะหลัง เผือก ข่า ตะไคร้ พริกขี้หนู
 - 1.3) ข้าว เช่น ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว
 - 1.4) แป้ง เช่น แป้งสาลี แป้งเค้ก แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว แป้งมัน แป้งข้าวโพด และแป้งท้าวยายม่อม

2) วัตถุดิบประเภทเนื้อ และปลา ได้แก่

- 2.1) เนื้อ เช่น เนื้อวัว เนื้อหมู เนื้อไก่
- 2.2) ปลา ปู กุ้ง และหอย

3) วัตถุดิบประเภทปรุงรส ได้แก่

- 3.1) น้ำตาล เช่น น้ำตาลทราย น้ำตาลปีบ
- 3.2) น้ำปลา ซอส ซีอิ๊ว เกลือ
- 3.3) น้ำส้ม
- 3.4) น้ำมัน

4) อุปกรณ์ที่เป็นภาชนะใช้ปรุงอาหาร ได้แก่

- 4.1) หม้อหุงต้มอาหาร 2 ชุด
- 4.2) กระทะผัด 1 ใบ
- 4.3) กระทะกวน 1 ใบ
- 4.4) ช้อน ตะหลิว พายไม้ 2 อัน
- 4.5) เครื่องบดอาหาร 1 เครื่อง

- 4.6) เครื่องผสมอาหาร 1 เครื่อง
- 4.7) ซามผสมอาหาร 1 ชุด
- 4.8) ถาดแบนเตรียมอาหาร 5 ใบ
- 4.9) ครกหิน 1 ชุด
- 4.10) เหยียงไม้ 2 อัน
- 4.11) มีด 5 เล่ม
- 4.12) เต้าแก๊ส 2 ชุด

1.10.1.3 เอกสารประกอบการอบรม

- 1) เอกสารที่ใช้เป็นสื่อในการเรียนคนละ 1 ชุด
- 2) ตัวพิมพ์หนังสือมีความคมชัด
- 3) ขนาดตัวพิมพ์หนังสือในเอกสารมีความเหมาะสมอ่านง่าย
- 4) ลักษณะเอกสารที่แจกให้มีความน่าสนใจน่าอ่าน

1.10.1.4 สถานที่อบรม

- 1) ความสะดวกในการเดินทางไปยังสถานที่อบรม
- 2) การถ่ายเทอากาศในห้องฝึกอบรม
- 3) ภายในห้องมีแสงสว่างเพียงพอ
- 4) ความสะดวกในการใช้ไฟฟ้า
- 5) มีสิ่งรบกวนในเวลาฝึกอบรม

1.10.1.5 เวลาที่ใช้ในโครงการ

- 1) ระยะเวลาที่ให้ความรู้วันละ 30 นาที
- 2) ระยะเวลาที่ใช้ภาคปฏิบัติวันละ 6 ชั่วโมง
- 3) ระยะเวลาที่ใช้การอบรมทั้งหมด 10 วัน

1.10.2 ด้านกระบวนการ (Process) มีดังนี้

- 1.10.2.1 ความร่วมมือของผู้เข้ารับการอบรม
- 1.10.2.2 ความสนใจของผู้เข้าอบรม
- 1.10.2.3 การให้ความรู้ของวิทยากร
- 1.10.2.4 ความสนใจของเอกสาร
- 1.10.2.5 ความคุ้มค่าของทรัพยากร (คน, วัสดุอุปกรณ์)
- 1.10.2.6 ความตั้งใจในการดำเนินงานตามโครงการของคณะกรรมการ

1.10.3 ด้านผลผลิต (Product) มีดังนี้

- 1.10.3.1 ประชาชนได้รับการบริการวิชาชีพจากทรัพยากรของวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามความต้องการของชุมชน
- 1.10.3.2 ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับอาหารและโภชนาการมากขึ้น
- 1.10.3.3 ประชาชนได้ประกอบอาหารที่ดีถูกหลักโภชนาการ
- 1.10.3.4 ประชาชนมีอาชีพเสริมและรายได้เพิ่มขึ้น

1.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.11.1 ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถอธิบายวิธีการประกอบอาหารได้
- 1.11.2 ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถปฏิบัติประกอบอาหารได้
- 1.11.3 ผลผลิตที่ได้ออกมาดี

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ
(นางอารีย์ สนวนวิจิตร)

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ
(นางสาวถนอมศรี รัชบุตร)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี

2. การประเมินโครงการ

2.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2531:16) ได้กล่าวว่าการประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อนำผลของการประเมินโครงการไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ

เช่นเดียวกับ นิตา ชูโต (2531:9) ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้ว่าหมายถึง กิจกรรมการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ความหมาย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทางวิธี การปรับปรุงวิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการและหาผลที่แน่ใจว่าเกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ส่วน กรวีร์ ศรีกิจการ (2538:1) ได้ให้ความหมายการประเมินโครงการไว้ว่า เป็นการตรวจระดับ ลักษณะและแง่มุมมองความสำเร็จหรือเป้าหมาย หรือวิธีดำเนินงาน การใช้ทรัพยากรของโครงการซึ่งได้วางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อประโยชน์ในการทราบข้อเท็จจริงและผลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ได้ดำเนินไปเมื่อโครงการเสร็จสิ้นไป หรือเป็นระยะ ๆ รวมทั้งปัญหาและสาเหตุที่เกิดขึ้น

สอดคล้องกับ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2527:358) ซึ่งกล่าวว่า “การประเมินโครงการ คือ วิธีการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบ หรือตัดสินถึงกระบวนการหรือผลงานที่ปรากฏในขณะนั้นว่าสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่”

ส่วน สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's, อ้างถึงใน เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 36) การประเมินคือ กระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาจัดทำให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ เพื่อนำผลของการประเมินไปใช้ในการเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น จากความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยประเมินนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ

2.2 ประเภทของการประเมิน

แนวทาง (Approach) ในการประเมินโครงการบริการทางสังคม มีผู้เสนอแนวทางไว้มากมายหลายรูปแบบ แต่ละแบบมีแนวความคิด ทฤษฎี เหตุผลและวิธีการประเมินที่มีผู้นิยมสนับสนุนนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (Model) ในการประเมินตามความเชื่อของแต่ละบุคคล พอสรุปแนวทางได้ ดังนี้ (นิศา ชูโต, 2538 : 16-25)

1) แบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) มุ่งถึงผลที่ได้จากโครงการผลที่เกิดจากโครงการต้องวัดในเชิงปริมาณ การใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ และวิธีการประเมินส่วนใหญ่มักเป็นการทดลองเพื่อดูผลของการวางแผนแบบต่าง ๆ การประเมินแบบนี้นิยมใช้ในการวัดผลโครงการด้านบริการสังคม เช่น โครงการของรัฐบาล

2) แบบยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (The Behavioral Objective or Goal-Based Approach) ผู้ประเมินจะนำเอาวัตถุประสงค์จากโครงการที่ตั้งไว้ว่า ต้องการจะให้ประสบผลสำเร็จ อะไร เท่าไร ส่วนใหญ่นำมาใช้เกี่ยวกับการศึกษา เช่น แบบประเมินของไทเลอร์

3) แบบยึดการตัดสินใจเป็นหลัก (Decision-Making Approach) การประเมินเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้บริหาร รูปแบบนี้ถือว่าการประเมินเป็นการบริการให้ข้อมูลและโอกาสในทางเลือกแก่ผู้บริหาร เช่น การประเมินแบบ ชิปปี้, อัลคิน, โพรวิส

4) แบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal-Free Approach) เป็นการประเมินเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นกับโครงการทั้งหมด และเปรียบเทียบความสำคัญของผลเหล่านั้น ว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ เช่น แบบการประเมินของ สเติ๊ก

5) แบบศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism Approach) แนวคิดนี้เกิดจากผลงานและวิธีการที่ผู้วิจารณ์งานทางด้านศิลปะ วรรณคดี ดนตรี การละคร ภาพยนตร์ ผู้วิจารณ์ถือว่าการประเมินหรือเป็นกลุ่มที่มีศิลปนิยม มีความรู้ คุ่มเคย มีประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ รู้จักและชื่นชมในงานสาขานั้น ๆ วิธีการประเมินคือการวิพากษ์อย่างจริงจัง

6) แบบตรวจสอบทางวิชาชีพ (The Professional Review Approach) รูปแบบการประเมินวิชาชีพ หมายถึง การตรวจสอบโดยกลุ่มคนในวิชาชีพของแต่ละสาขานั้น ๆ เช่น สมาคมแพทย์ ครู หนายความ และ นักสังคมศาสตร์ ฯลฯ เพื่อให้ได้การรับรองมาตรฐานทางวิชาชีพนั่นเอง

7) แบบกึ่งกฎหมาย (Quasi-Legal Approach) รูปแบบนี้คือการนำกระบวนการชักฟอกและการพิจารณาคดีของศาลและระบบลูกขุนมาใช้ในวิธีการประเมิน เป็นเรื่องของการสืบค้นข้อเท็จจริง เช่น การประเมินปัญหาที่สำคัญทางสังคม

ส่วนการประเมินของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2528 : 95-96) ได้แบ่งการประเมินเป็นหลายประเภท ดังนี้

1) แบ่งตามหลักยึดในการประเมินโครงการ แบ่งเป็น

1.1) การประเมินตามอุดมการณ์ของโครงการ (Goal - based Evaluation) เป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2) การประเมิน ซึ่งอิสระจากอุดมการณ์ของโครงการ (Goal - Free Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยไม่ทราบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการนี้มีอะไรบ้าง

2) แบ่งตามลำดับระยะเวลาที่ประเมิน

2.1) การประเมินค่าที่ก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ

2.2) การประเมินขณะโครงการดำเนินอยู่

2.3) การประเมินหลังจากโครงการหรือกิจกรรมสิ้นสุดลงแล้ว

3) แบ่งตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน

3.1) การประเมินเพื่อปรับปรุง เรียกว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

3.2) การประเมินเพื่อสรุปผล เรียกว่า การประเมินสรุปรวม

4) แบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน

4.1) การประเมินสภาพแวดล้อม

4.2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น

4.3) การประเมินกระบวนการ

4.4) การประเมินผลผลิต

5) แบ่งตามรูปแบบการประเมินเป็นหลัก

5.1) การประเมินที่มุ่งตรวจสอบการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2) การประเมินที่มุ่งเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

5.3) การประเมินที่มุ่งนำผลไปตัดสินใจ

6) แบ่งตามความแท้จริงของการประเมิน

6.1) การประเมินเทียม (Pseudo - Evaluation) ซึ่งแบ่งย่อยเป็นการประเมินประเภทที่ถูกควบคุมโดยการเมือง กับประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

6.2) การประเมินกึ่งแท้กึ่งเทียม (Semi - Evaluation) ซึ่งมุ่งประเมินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ไม่สามารถวัดคุณค่าที่แท้จริงของสิ่งอื่นได้

6.3) การประเมินแท้จริง (True - Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ถูกต้อง มักเป็นการประเมินเกี่ยวกับการรับรองวิทยฐานะหรือรับรองคุณวุฒิ การประเมินโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินความต้องการหรือความจำเป็น และการประเมินเพื่อวางนโยบาย

สำหรับซัคแมน (Suchman, 1967 : 61-67 อ้างถึงใน กมล ส่งวัฒนา , 2531 : 55) กล่าวว่า การประเมินผลแบ่งได้เป็น 5 ประเภทคือ

1) ความพยายาม (Effort) เป็นการพิจารณาความสำเร็จในปริมาณและคุณภาพของกิจกรรม โดยการประเมินปัจจัยนำเข้า เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น ว่าได้มีการดำเนินการอะไรบ้างแล้ว และมีคุณภาพเพียงใด

2) การปฏิบัติ (Performance) เป็นการพิจารณาผลจากความพยายามมากกว่าที่จะเป็นการพิจารณาปัจจัยนำเข้า โดยมีการสำรวจดูว่ามีความเปลี่ยนแปลงอะไรเกิดขึ้นบ้าง

3) ความพอเพียงของการปฏิบัติ (Adequacy of Performance) เป็นการพิจารณาถึงระดับของประสิทธิผลของการปฏิบัติว่าเพียงพอต่อความต้องการทั้งหมดเพียงใด

4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นการพิจารณาถึงทางเลือกหรือวิธีการดำเนินงานในรูปของต้นทุนในด้านเงิน เวลา บุคลากรต่าง ๆ มีการเปรียบเทียบอัตราส่วนในรูปของผลที่ได้รับกับปัจจัยนำเข้า

5) กระบวนการ (Process) เป็นการพิจารณาถึงกระบวนการดำเนินงานของโครงการและชี้ให้เห็นว่า เหตุใดโครงการจึงประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว วิธีการที่มีการปฏิบัติหรือไม่ได้ปฏิบัติในโครงการเป็นอย่างไร

จากประเภทของการประเมินโครงการ ผู้วิจัยประเมินโครงการได้ใช้ประเภทของการประเมินโครงการแบบแบ่งตามสิ่งที่ถูกประเมิน คือ การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตใช้เป็นแนวทางในการเขียนโครงการ และสร้างเครื่องมือประเมินโครงการ

2.3 รูปแบบของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการอย่างมีระบบ (Systemative Evaluation) ได้มีผู้เสนอไว้หลายรูปแบบ ดังนี้ (สุขุม มูลเมือง, 2530 : 16)

2.3.1 รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's)

ชิปปี้โมเดล เสนอโดย ดาเนล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) แห่ง มหาวิทยาลัยไฮโอไฮโอ (Ohio State University) แห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นแบบประเมินที่ได้รับความนิยมอย่างมากในปัจจุบัน คำว่า CIPP เป็นคำย่อมาจากคำว่า Context, Input, Process and Product

จากรูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP Model) ของ ดาเนลแอลสตัฟเฟิลบีม สามารถนำมาสรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 36)

1) การประเมินเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือ มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจร และย้อนกลับมาสู่รอบใหม่ของวงจรด้วย

2) กระบวนการประเมิน จะต้องมีภาระบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ

3) กระบวนการประเมิน จะต้องมีเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ระบุหรือบ่งชี้ไว้

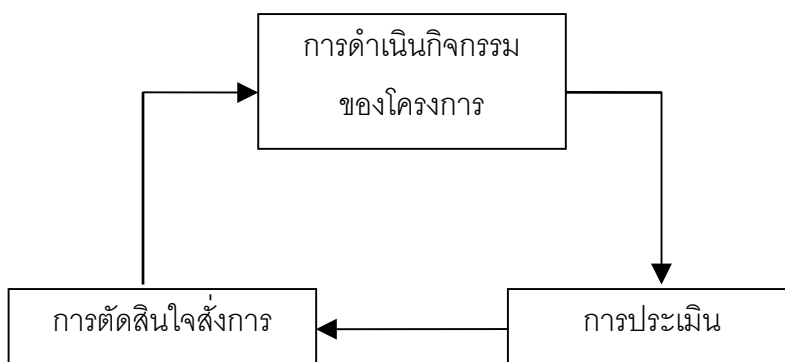
4) กระบวนการประเมิน จะต้องมีให้นำเอาข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจัดเป็นสารสนเทศ

5) สารสนเทศที่ได้มานั้นจะต้องมีความหมายและมีประโยชน์

6) สารสนเทศดังกล่าว จะต้องได้รับการนำเสนอเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทางเลือกใหม่หรือแนวทางในการดำเนินการใด ๆ ต่อไป

แนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม มีการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุจุดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา และนำผลการประเมินที่ได้นั้น ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อไป ซึ่งสามารถถ่ายทอดออกมาเป็นรูปแบบจำลองพื้นฐานได้ดังนี้ (Worthen & Sanders, 1973 : 134 อ้างถึงใน เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 36)

ภาพประกอบ 3 รูปแบบจำลองพื้นฐานของสตัฟเฟิลบีม

ที่มา : เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 36

การประเมินตามแบบของสตัฟเฟิลบีม สรุปการประเมินเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1. กำหนดหรือระบุและบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดสารสนเทศเพื่อนำเสนอฝ่ายบริหาร

สตัฟเฟิลบีม และคณะ แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท เพื่อให้ครอบคลุมกระบวนการทำงานในทุกขั้นตอน

1) การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินการใด ๆ เพื่อกำหนดหลักการและเหตุผล รวมทั้งพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา ตลอดจนการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการพิจารณาถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินงาน

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อ

3.1) หาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ เพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่องนั้น ๆ

3.2) หาข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการเพื่อการพัฒนางานต่าง ๆ

3.3) บันทึกภาวะของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐาน

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) ประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้แต่ต้น รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

สิ่งที่ควรมุ่งกับการประเมินทั้ง 4 ประเภท คือ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 38)

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน โดยอาศัยการประเมินสภาวะแวดล้อม มีบทบาทสำคัญคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนในการดำเนินงาน

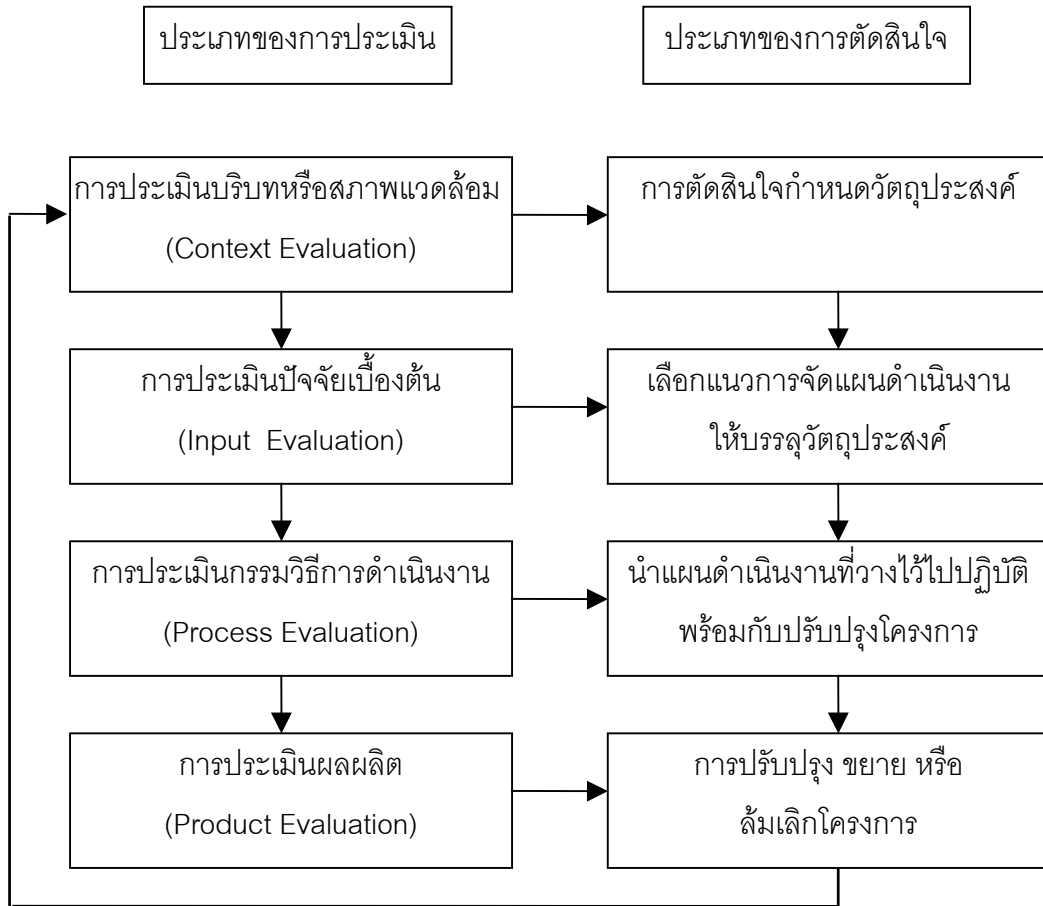
2) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการเป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินตัวป้อน มีบทบาทสำคัญคือ การกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนการทำงานต่าง ๆ ของโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยการประเมินกระบวนการ มีบทบาทสำคัญคือ การควบคุมการทำให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด และเพื่อปรับปรุงแก้ไขแนวทางการทำงานให้ได้ผลดีที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อการทบทวนโครงการ เป็นการตัดสินใจที่อาศัยผลจากการประเมินที่เกิดขึ้น มีบทบาทหลัก คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับการยุติ ล้มเลิก หรือขยายโครงการต่อไป

ดังนั้นแนวคิดและเป้าหมายของการประเมินแบบชิปปิงของสตัฟเฟิลบีม เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการดำเนินโครงการแต่ละประเภท ที่ชี้ให้เห็นว่าการประเมินโครงการแต่ละประเภทจะต้องเลือกอันวยต่อการนำไปตัดสินใจ ดังรูปแบบภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและประเภทของการตัดสินใจแบบจำลองซิปป์

ที่มา : สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2533 : 194

ตาราง 6 การนำรูปแบบซิปป์ CIPP Model ไปใช้

	การประเมิน สภาพแวดล้อม	การประเมิน ปัจจัยนำเข้า	การประเมิน กระบวนการ	การประเมิน ผลผลิต
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อกำหนดสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง 2. เพื่อหากลุ่มเป้าหมายและความต้องการของกลุ่ม 3. เพื่อหาเวลาและโอกาสที่ต้องการสนองความต้องการ 4. เพื่อวินิจฉัยปัญหาภายใต้ความต้องการนั้น ๆ เพื่อตัดสินใจว่าวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมของโครงการควรเป็นอะไร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อกำหนดและประเมินสมรรถนะของโครงการ 2. หาทางเลือกยุทธวิธีในการดำเนินโครงการ 3. กำหนดการออกแบบการดำเนินการตามต้องการ 4. กำหนดงบประมาณ 5. การกำหนดเวลา 6. การกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ 	<p>เพื่อหาและคาดคะเนเกี่ยวกับผลจากการดำเนินตามโครงการในด้านต่าง ๆ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขั้นตอนการดำเนินงาน 2) ผลจากการดำเนินงานตามการออกแบบเพื่อที่จะหาข้อมูลและสารสนเทศในการตัดสินใจเกี่ยวกับการ program และกิจกรรมต่าง ๆ 3) เพื่อตัดสินใจกระบวนการ 4) เพื่อตัดสินใจกิจกรรมภายในกระบวนการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) เพื่อตัดสินใจผลผลิต 2) เพื่อหาความเกี่ยวพันระหว่างผลผลิตกับวัตถุประสงค์ของโครงการ 3) หาความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับสภาพแวดล้อมปัจจัยนำเข้าและกระบวนการ 4) เพื่อแปลความหมายในแง่คุณค่าของข้อ 1-3
วิธีการ	<p>โดยการใช้วิธีวิเคราะห์ระบบการสำรวจ, การวิจัยเอกสาร, การสัมภาษณ์แบบทดสอบ วินิจฉัย และวิธี Delphi technique</p>	<p>โดยการจัดอันดับคุณภาพ, การวิเคราะห์ทรัพยากร, ยุทธวิธี, การออกแบบกระบวนการ, ความเป็นไปได้ และในแง่เศรษฐกิจ</p>	<p>โดยการกำกับ (monitering) และติดตามเกี่ยวกับศักยภาพ อุปสรรคและความตื่นตัวในการทำงานของผู้รับผิดชอบ โดยการกำหนดข้อมูล</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) โดยการระบุการปฏิบัติการและการวัดผลสัมฤทธิ์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามจุดมุ่งหมาย 2) เปรียบเทียบ

ตาราง 6 (ต่อ)

	การประเมิน สภาพแวดล้อม	การประเมิน ปัจจัยนำเข้า	การประเมิน กระบวนการ	การประเมิน ผลผลิต
ความสัมพันธ์ กระบวนการตัด สินใจ	<p>1) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับสภาพที่จะจัดทำโครงการ</p> <p>2) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุถึงสิ่งที่ต้องการ</p> <p>3) เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนเปลี่ยนแปลงความต้องการและแสวงหาการตัดสินใจพื้นฐานเกี่ยวกับผลลัพธ์</p>	<p>ซึ่งคงใช้วิธีการวิจัยเอกสารและจะทำการทดลองนำร่อง</p> <p>เพื่อเลือก</p> <p>1) แหล่งความช่วยเหลือ</p> <p>2) ยุทธวิธีในการแก้ปัญหา</p> <p>3) รูปแบบและกระบวนการเพื่อสร้างกิจกรรมและจัดการตัดสินใจพื้นฐานในการดำเนินโครงการ</p>	<p>หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ program ของกิจกรรมต่าง ๆ และโดยการอธิบายกระบวนการที่กระทำจริงอย่างต่อเนื่องและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่คาดหมายไว้</p> <p>1) เพื่อดำเนินการและชัดเจนรูปแบบและกระบวนการ</p> <p>2) เพื่อการควบคุมโครงการ</p>	<p>กับเกณฑ์มาตรฐาน</p> <p>3) แปลผลโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์โดยพิจารณาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ</p> <p>เพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อ, แก้ไข, ปรับปรุงหรือยกเลิกกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ</p>

2.3.2 รูปแบบของไทเลอร์ (Tyler)

การประเมินผลตามรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) นั้น จะเน้นความสำคัญของการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal Attainment or Objective Model) กล่าวคือ ในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญก็คือ ผลผลิตจากโครงการ ถ้าหากว่าผลผลิตจากโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ก็ประเมินได้ว่าโครงการนั้นสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้แต่แรก ตามแนวคิดนี้จะเห็นว่า ปัญหาใหญ่จะอยู่ที่ว่าการจะวัดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์นั้น เป็นเรื่องลำบากเพราะบ่อยครั้งวัตถุประสงค์ของโครงการจะเขียนไว้ในรูปอัตร้อย ทำให้การวัดตามวัตถุประสงค์เป็นไปได้ยาก ดังนั้น ก่อนที่จะมีการประเมินโครงการใด ๆ ก็ตาม จะต้องนำวัตถุประสงค์ของโครงการนั้นมาเขียนเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเสียก่อน ซึ่งง่ายต่อการสร้างเครื่องมือวัดและง่ายต่อการเปรียบเทียบผลจากการปฏิบัติกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้

ตามรูปแบบประเมินผลของไทเลอร์ (Tyler) จะเห็นว่าเกณฑ์ (Criteria) ที่ใช้ในการประเมิน คือ จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั่นเอง จุดมุ่งหมายของการประเมินตามรูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) มี 2 ประการคือ (อ้างถึงใน อรรถชัย จินดาเพชร, 2542 : 20)

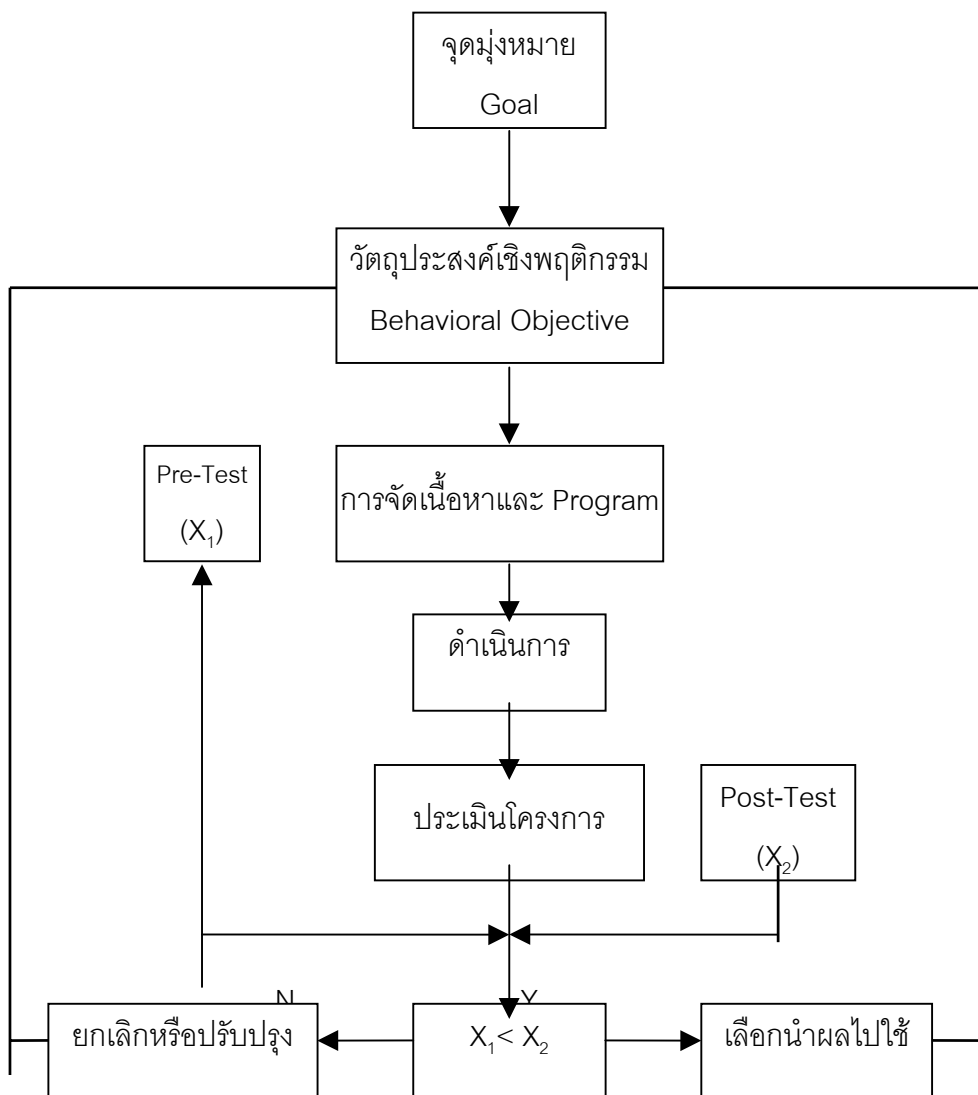
- 1) เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น ประสบผลสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดประสบผลสำเร็จก็อาจเก็บไว้ใช้ต่อไป
- 2) เพื่อประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเพื่อที่จะให้ข้อมูลนั้นสามารถนำมาปรับปรุงนโยบายส่วนรวมได้ด้วย

จะเห็นว่ารูปแบบของไทเลอร์ (Tyler) นั้นเหมาะสมกับโครงการจัดการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม หรือโครงการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งขั้นตอนของการประเมินอาจกำหนดได้ดังนี้ (สุขุม มูลเมือง, 2530 : 14)

- 1) ค้นหาจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการประเมิน
- 2) นำจุดมุ่งหมายมาแตกเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- 3) จัดโปรแกรมของโครงการประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น ๆ
- 4) ทำการทดสอบก่อนเริ่มโครงการ (Pre-Test) ด้วยเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ
- 5) ดำเนินตามโครงการที่กำหนดไว้
- 6) เมื่อเสร็จสิ้นโครงการทำการทดสอบอีกครั้ง (Post-Test)
- 7) ประเมินประสิทธิภาพของโครงการ โดยเปรียบเทียบจากคะแนนผลการสอบ (Pre-test) และหลัง (Post-Test)
- 8) นำผลการประเมินไปใช้

จากขั้นตอนดังกล่าวอาจเขียนออกมาในรูปของโครงสร้าง ดังภาพประกอบ 5 (กรวีร์ ศรีกิจการ, 2538 : 14)

ภาพประกอบ 5 รูปแบบการประเมิน Model ของไทเลอร์ (Tyler)

ที่มา : กรวีร์ ศรีกิจการ, 2538 : 15

2.3.3 รูปแบบการประเมินของสคริพเวน (Scriven's Model)

สคริพเวนได้ให้คำนิยามในการประเมินไว้ว่า “การประเมิน” เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล การตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูล และการกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน เป้าหมายสำคัญของการประเมิน คือ การตัดสินใจคุณค่าให้กับกิจกรรมใด ๆ ที่ต้องการจะประเมิน (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 21)

1) การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินงานกิจกรรมที่บ่งบอกถึงข้อดี ข้อเสียที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงานโครงการนั้น ๆ ผลการประเมินสามารถนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

2) การประเมินรวม (Summative Evaluation) ประเมินเมื่อกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ สิ้นสุด เป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณค่าความสำเร็จของโครงการนั้น ๆ รวมทั้งนำเอาแนวทางที่ดีไปใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ เป็นการประเมินสรุปรวม

การประเมินความก้าวหน้าหรือกระบวนการ (Formative Evaluation) มีผลดี คือ
(ค้วน ขาวหนู เอกสารอัดสำเนา)

- 1) ได้ติดตามดูแลและตัดสินคุณค่าของการปฏิบัติงาน
- 2) ให้ข้อมูลย้อนกลับ
- 3) ช่วยปรับปรุงกลไกการดำเนินงานและพัฒนาการปฏิบัติงาน
- 4) ช่วยให้ตอบคำถามต่าง ๆ ได้
 - เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่
 - มีปัญหาอุปสรรคใดบ้าง
 - ผลการดำเนินงานแต่ละขั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) มีผลดีคือ (ค้วน ขาวหนู เอกสารอัดสำเนา)

- 1) สรุปถึงคุณค่าของผลของโครงการ (หลังจากสิ้นสุดโครงการ)
- 2) ให้ประโยชน์ต่อการตัดสินใจในอนาคตของโครงการ
- 3) เน้นที่คุณค่าของโครงการและผลลัพธ์ที่ได้

นอกจากนี้ สคริพเวเน ยังได้เสนอสิ่งที่ต้องการออกเป็น 2 ส่วน คือ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 21-22)

1) การประเมินเกณฑ์ภายใน (Intrinsic Evaluation) จะประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของเครื่องมือ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น เป้าหมาย โครงสร้างวิธีการ ทักษะคติของผู้ประเมิน ความเชื่อของประชาชน หรือข้อมูลในอดีตที่เกี่ยวข้องกับโครงการ การประเมินในส่วนนี้ถือว่ามีความสำคัญมาก ข้อที่น่าสังเกตคือ การประเมินภายใน จะไม่สนใจถึงผลผลิตหรือผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการโครงการ ตัวอย่างเกณฑ์ภายในของโครงการ เช่นโครงการพัฒนาหลักสูตร ก็จะเกี่ยวข้องกับเป้าหมายของหลักสูตร ความเหมาะสมของเนื้อหา ระบบการจัดการเรียนการสอน วิธีการให้คะแนน ทักษะคติของผู้บริหาร เป็นต้น

2) การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินที่ไม่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของโครงการ (ดังกล่าวแล้วในข้อ 1) แต่เป็นการประเมินในส่วนที่มีผลต่อผู้รับบริการ เช่น ผลที่ได้จากคะแนนสอบ ผลกระทบต่อด้านสุขภาพอนามัยของผู้รับบริการ การประเมินความคุ้มค่าจัดว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการ โดยอิงเกณฑ์ภายนอก (Extrinsic Criteria)

แนวคิดของสคริปเวเน ได้พัฒนาจากการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์มาเป็นการประเมินที่มุ่งเน้นถึงผลผลิตที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมทุกด้านทำให้มีการแบ่งการประเมินตามแนวความคิดของ สคริปเวเน ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 22)

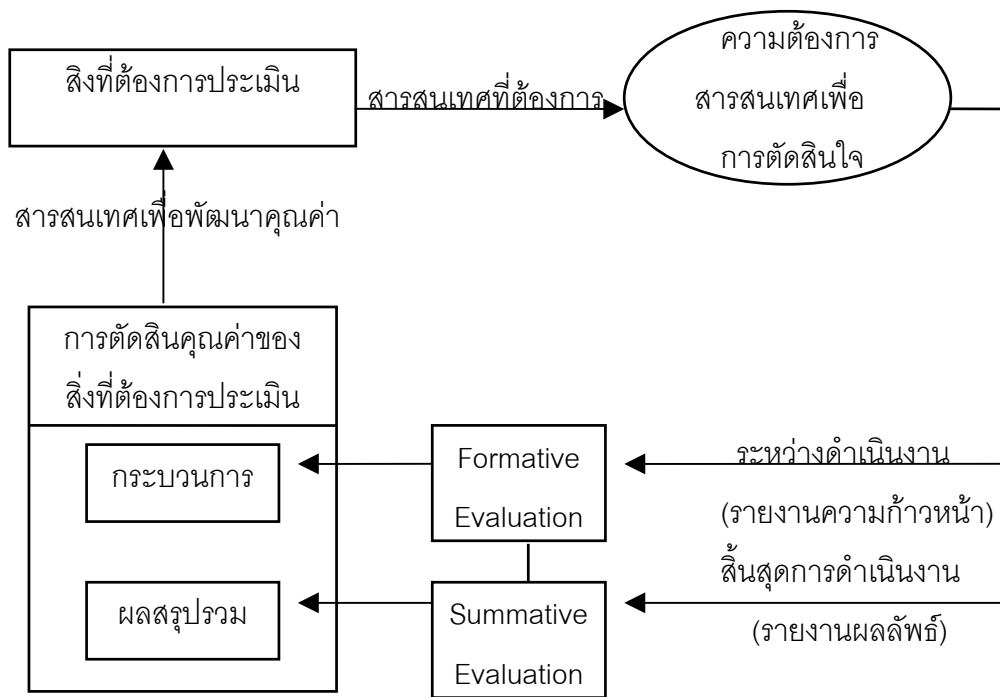
- 1) การประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก (Goal-Based Evaluation)
- 2) การประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์ (Goal-Free Evaluation)

แนวคิดการประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก ไม่ได้หมายความว่าจะไม่ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ จะพิจารณาวัตถุประสงค์โครงการแล้วต้องพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากการทำโครงการเป็นส่วนหนึ่งของผลอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นด้วย ทำให้การประเมินมองผลงานในทัศนะที่กว้างขึ้นสามารถทราบผลทุก ๆ ส่วนที่เกิดจากการทำกิจกรรม ซึ่งย่อมจะส่งผลดีในการทำงาน แต่ในทางปฏิบัติยากที่จะติดตามผลการประเมินที่เกิดขึ้นให้ครบทั้งหมดได้มาตรฐานและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินให้ครอบคลุมทุก ๆ ด้านที่เกิดขึ้นย่อมยากที่จะกำหนดให้ชัดเจนได้

การประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ และการประเมินโครงการที่ให้บริการทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ความซับซ้อนในการดำเนินงานหรือมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อโครงการ เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้การประเมินมีประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ และสามารถให้ข้อมูลข่าวสารที่ใกล้เคียงกับความจริงได้ดีกว่าการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก

สรุปจากขั้นตอนดังกล่าวของสคริปเวเนอาจเขียนออกมาเป็นรูปแบบ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แบบจำลองของสคริปเวเน

ที่มา : ค้วน ขาวหนู, เอกสารอัดสำเนา

2.3.4 รูปแบบการประเมินของสเตก (Stake's Countenent Model)

สเตก ให้ทัศนะในการประเมินว่า เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ แห่งเพื่อนำมาจัดให้เป็นระบบระเบียบและมีความหมายในการประเมิน

แนวความคิดของ สเตก ได้แยกการประเมินโครงการออกเป็น 2 ส่วน คือ (สุขุม มูลเมือง, 2530 : 20)

- 1) การประเมินที่เกี่ยวกับการบรรยายโครงการ
- 2) การประเมินเกี่ยวกับการตัดสินโครงการ
- 1) การประเมินที่เกี่ยวกับการบรรยายโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ
 - 1.1) การพิจารณาความสัมพันธ์ของสิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใน 3 ด้าน คือ
 - สิ่งที่มาก่อน (Antecedence)
 - การปฏิบัติ (Transaction)
 - ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Outcomes)

ในการพิจารณาความสัมพันธ์ในช่วงนี้ จะพิจารณาในเรื่องความสมเหตุสมผล (Logical Contingency) ของปัจจัยทั้ง 3 ส่วน เนื่องจากในขั้นนี้ยังไม่มีข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติโครงการจริง นั่นคือพิจารณาก่อนที่จะเริ่มดำเนินโครงการ และเมื่อดำเนินโครงการไปแล้วก็หาข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 3 นั้น นำมาหาความสัมพันธ์กันได้โดยอาศัยข้อมูลจริงหรือที่เรียกว่าความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ (Empirical Contingency)

1.2) ประเมินโดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังหรือสิ่งที่ตั้งใจ จะเกิดขึ้นก่อนที่ยังไม่มีข้อมูล กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเมื่อได้รับข้อมูลแล้วของปัจจัยทั้ง 3 นั้น

ในส่วนการประเมินที่เกี่ยวกับการบรรยายโครงการนั้น ทำให้ทราบสภาพต่าง ๆ ของโครงการที่คาดการณ์ไว้ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ กับสภาพเมื่อสิ้นโครงการแล้ว มีความแตกต่างกันหรือสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด แต่ไม่มีการตัดสินคุณค่าของความสอดคล้องเหล่านั้น

2) การประเมินที่เกี่ยวกับการตัดสินโครงการ เป็นส่วนที่ทำต่อจากการประเมินที่เกี่ยวกับการตัดสินโครงการ คือ การตัดสินคุณค่าต่าง ๆ จากความสอดคล้องหรือแตกต่างที่พบในการประเมินเกี่ยวกับการบรรยายโครงการ แต่การที่จะตัดสินในแต่ละปัจจัยได้จะต้องมีเกณฑ์มาตรฐานมาช่วยในการเปรียบเทียบ สเตก ได้เสนอเกณฑ์ไว้ 2 ชนิด คือ

2.1) เกณฑ์มาตรฐานแห่งความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) เป็นเกณฑ์ที่กำหนดโดยยึดหลักการผลจากการวิจัยที่มีข้อมูลสนับสนุนเรียกว่ามาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standard)

2.2) เกณฑ์มาตรฐานที่ได้จากโครงการอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน นำมาใช้เปรียบเทียบคุณภาพ เรียกว่า มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard)

โมเดล ตามความคิดของสเตกนั้น มีมิติทางการประเมินอยู่ 2 มิติ คือ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 24-25)

1. มิติในแนวตั้ง

1.1 สิ่งนำ (Antecedents)

“สิ่งนำ” หมายถึงภาวะสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ก่อน ก่อนที่จะมีกิจกรรมหรือการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามมา เช่น ในเรื่องของการเรียนการสอน ก็จะหมายถึง ภูมิหลัง ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเดิมของนักเรียน เป็นต้น

1.2 การปฏิบัติ (Transactions)

“การปฏิบัติ” หมายถึง ภาวะของการกระทำ การเคลื่อนไหว หรือการจัดกิจกรรมใด ๆ ตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของงานในโครงการนั้น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับครู และนักเรียน

1.3 ผลผลิต (Outcomes)

“ผลผลิต” หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการที่มีภาวะของการกระทำในโครงการเช่น ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ผลผลิตที่คาดหวัง หมายถึง การที่นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดี มีความสามารถ มีทักษะหลังจากที่ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปแล้ว

2. มิติในแนวนอน

2.1 ส่วนของการบรรยาย หมายถึง ภาวะที่ได้เกิดขึ้นจริง หรือต้องการจะให้เกิดขึ้นโดยสามารถสังเกตได้ ภาวะในส่วนของการบรรยายนี้ แบ่งออกได้อีก 2 ส่วนย่อย คือ

2.1.1 ความมุ่งหมายหรือความประสงค์ที่คาดหวัง หรือที่วางแผนไว้เพื่อต้องการให้เกิดขึ้น

2.1.2 ผลหรือสิ่งที่สังเกตได้จริง

2.2 ส่วนของการตัดสิน หมายถึง ภาวะของการตัดสินใจเชิงประเมิน ซึ่งแบ่งออกเป็น

2 ส่วนย่อย คือ

2.2.1 เกณฑ์ ได้แก่ ภาวะที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เทียบกับปรากฏการณ์ใด ๆ ที่สังเกตได้และเพื่อระบุว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมีคุณภาพระดับใด

2.2.2 การเลือกตัดสินใจ ได้แก่ ผลที่เกิดจากการนำเอาเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นมาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ภาวะของ Contingency และ Congruence

สเตก ใช้คำว่า Contingency ในความหมายที่เป็นความต่อเนื่องเชิงสัมพันธ์ในแนวตั้งซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Logical Contingency) และความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ (Empirical Contingency) จากภาวะของปัจจัยเบื้องต้นกับภาวะปฏิบัติการ และผลผลิตที่คาดหวังตามลำดับ ส่วนคำว่า Congruence ใช้ในความหมายที่เป็นความสอดคล้องระหว่างภาวะของความคาดหวังกับภาวะที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งเป็นความสอดคล้องในแนวนอน และเป็นความสัมพันธ์เชิงประจักษ์

นอกจากแนวคิดตามรูปแบบการประเมินดังกล่าวข้างต้นแล้ว สเตก (Stake, 1974) (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 28) ยังได้เสนอแนวคิดการประเมินที่สนับสนุนมโนทัศน์ของการประเมินในรูปแบบที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักของสคริฟเวน (Scriven, 1973) (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 28) ด้วย โดยเรียกว่า การประเมินตอบสนอง (Responsive Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินที่ต้องอาศัยการบรรยายและตีความ ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบจากการสังเกตกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง และค้นหาคุณค่าจากความคิดเห็นที่แตกต่าง กันของบุคคลต่าง ๆ เน้นกระบวนการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศเกี่ยวกับโครงการ ด้วยการกำหนด ประเด็นองค์ประกอบที่สำคัญและอธิบาย จุดเด่น จุดด้อย หรือจุดบกพร่องที่สัมพันธ์กับประเด็นเหล่านั้น และทุกลักษณะของสิ่งที่ถูกประเมิน ควรได้รับการพิจารณาตั้งแต่เริ่มต้น โดยไม่มีองค์ประกอบใดที่คิดว่า สำคัญกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเป้าหมาย แหล่งทรัพยากร กระบวนการ หรือผู้ร่วมโครงการ ฯลฯ นั่นคือการประเมินจะต้องดูผลผลิตที่มีคุณค่าทั้งหมดควบคู่กันไป

สเตก ยังได้เสนอแนะแนวทางการประเมินที่ไม่ยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักว่า ประกอบด้วย กระบวนการประเมินอย่างมีระบบดังนี้ (เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 28)

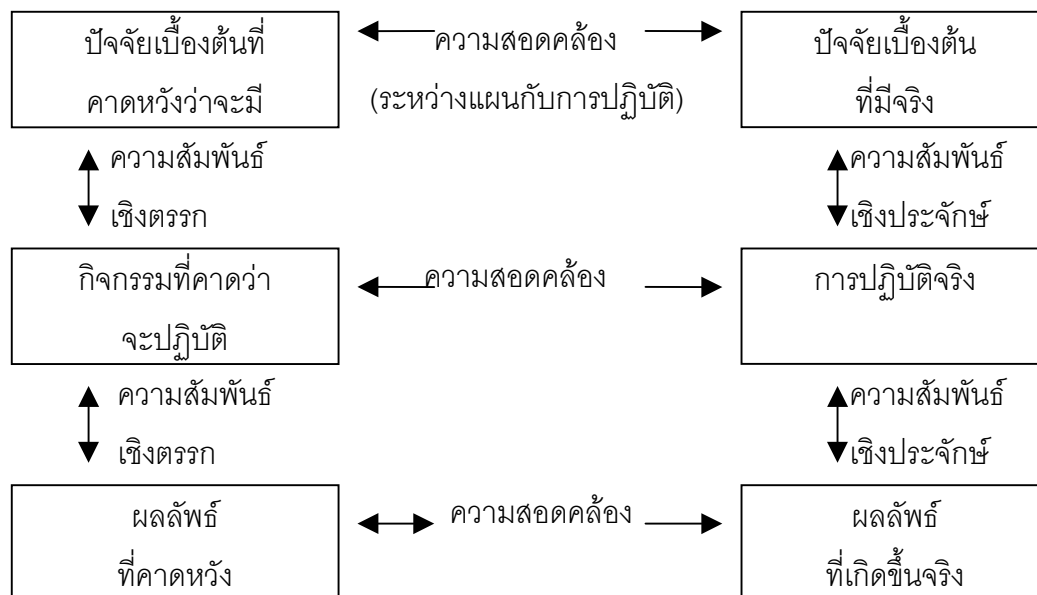
- 1) พูดคุยกับบุคลากรและผู้รับบริการที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 2) กำหนดขอบเขตของโครงการ
- 3) ศึกษาทบทวนกิจกรรมทั้งหมดของโครงการ
- 4) ค้นหาจุดมุ่งหมายและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- 5) รวบรวมประเด็นและปัญหาต่าง ๆ ที่น่าจะประเมิน
- 6) กำหนดข้อมูลที่เป็นไปตามประเด็นปัญหาที่กำหนด
- 7) คัดเลือกผู้สังเกต ผู้ตัดสิน และเครื่องมืออย่างเป็นระบบ
- 8) สังเกตข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการปฏิบัติรวมทั้งผลผลิตของโครงการ
- 9) เตรียมการพรรณนาและกรณีศึกษา
- 10) ชี้ประเด็นปัญหาของผู้เกี่ยวข้อง
- 11) เตรียมและนำเสนอรายงานการประเมินฉบับสมบูรณ์อย่างเป็นทางการ

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการประเมินของ สแตก

	ความคาดหวัง	สิ่งที่สังเกตได้		เกณฑ์ที่กำหนด	ผลการตัดสินใจ	
ที่มา ของการ ประเมิน	1	4	←→	ปัจจัยเบื้องต้น		
	2	5				กระบวนการ
	3	6				ผลผลิต
	เมตริกบรรยาย			เมตริกตัดสินคุณค่า		

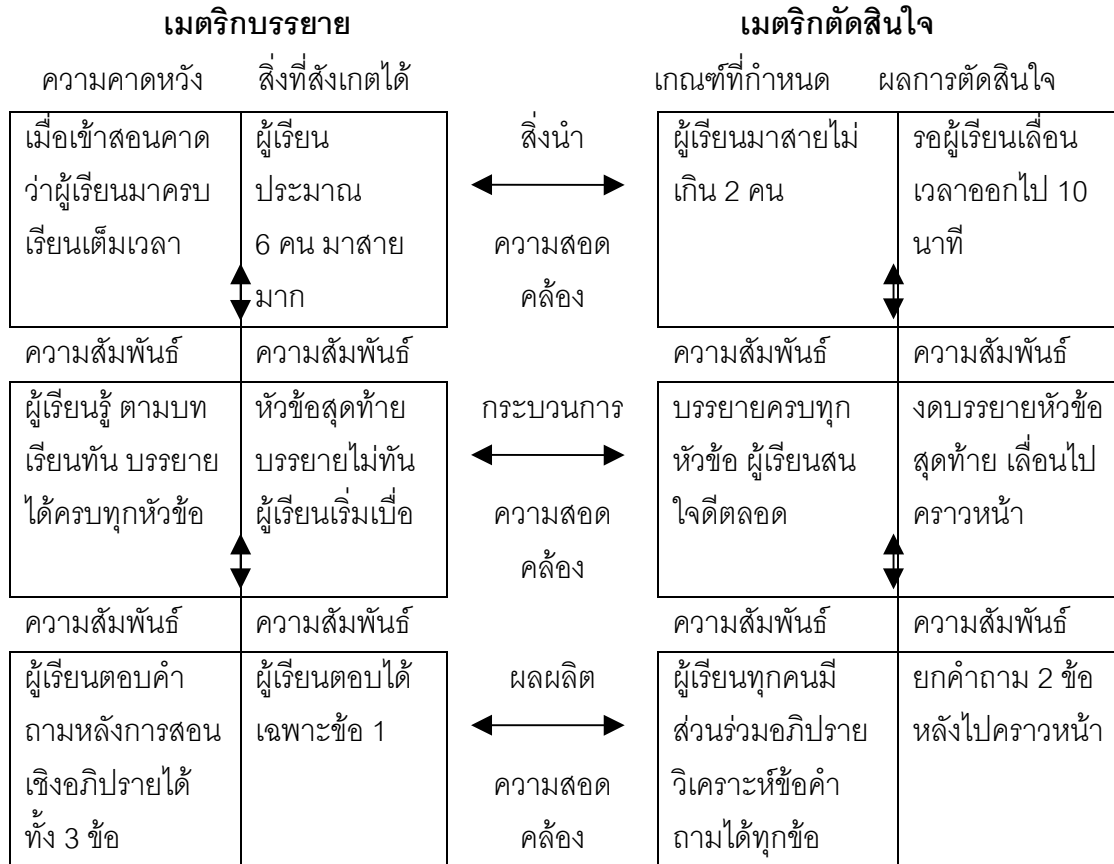
ที่มา : เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 24

ภาพประกอบ 8 รายละเอียดของการบรรยายสิ่งที่มุ่งประเมินของ สแตก

ที่มา : เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 26

ภาพประกอบ 9 ตัวอย่างการประเมินการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามรูปแบบของ สเตก

ที่มา : ยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 27

2.3.5 รูปแบบการประเมินของ อัลคิน (Alkin's Model)

อัลคิน (Alkin) ได้ให้นิยามการประเมินไว้ว่า คือ กระบวนการของการคัดเลือกประมวลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอต่อผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ หรือเพื่อกำหนดทางเลือกในการทำกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ (ยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 29)

อัลคิน (Alkin) แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ส่วน คือ (สุชุม มูลเมือง, 2530 : 23-24)

1. การประเมินระบบ (System Assessment) เป็นการประเมินเกี่ยวกับระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับโครงการทั้งหมด ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การหาทางเลือกในการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางเลือก ในการแก้ปัญหา เพื่อนำมากำหนดเป็นขอบเขต จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินการของโครงการ สำหรับการประเมินแต่ละส่วนของระบบนั้น อาจจะใช้เทคนิควิธีแตกต่างกันไปได้

2. การประเมินการวางแผนโครงการ (Planning Evaluation) เป็นการประเมินก่อนที่นำโครงการ ไปดำเนินการ เพื่อดูว่าโครงการที่กำหนดขึ้นมานั้นมีการวางแผนที่เหมาะสมแค่ไหน เพื่อนำไปสู่การเลือก

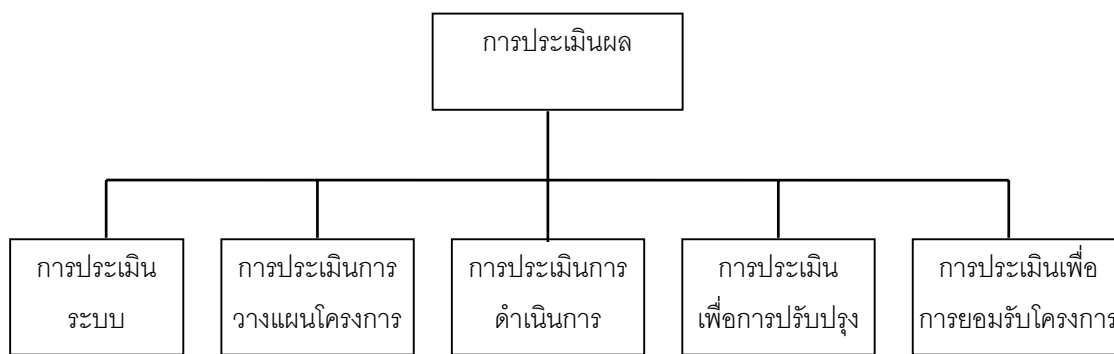
โครงการที่เหมาะสมต่อไป ในการประเมินอาจกระทำได้โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาว่า การวางแผนโครงการนั้น สามารถทำให้โครงการบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ ทั้งนี้อาจต้องอาศัยเกณฑ์การประเมินทั้งจากภายนอกและภายใน

3. การประเมินการดำเนินการ (Program Implementation Evaluation) เป็นการประเมินในขณะที่โครงการกำลังดำเนินการเพื่อที่จะนำผลจากการประเมินมาใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้มีอำนาจตัดสินใจ ใช้ในการตัดสินใจว่า โครงการดังกล่าวจะดำเนินการต่อไปในรูปใด จะมีการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ แล้วต้องประเมินต่อไปว่าผลที่ออกมานั้นมีคุณค่าหรือเป็นประโยชน์ต่อโครงการหรือไม่อีกด้วย

4. การประเมินเพื่อการปรับปรุงโครงการ (Program Improvement Evaluation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจ ในการปรับปรุงโครงการทั้งโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ และเมื่อโครงการสิ้นสุดแล้ว ในการประเมินผลนั้นจะดูว่าโครงการจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ในแต่ละด้าน ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อโครงการอื่น เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการ

5. การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program Certification Evaluation) บางครั้งผลการประเมินอาจต้องนำไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับว่า โครงการนั้นสมเหตุสมผลและเหมาะสมที่จะนำไปดำเนินการเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้น ในการประเมินจึงจำเป็นต้องหาข้อมูลเพื่อนำมาอ้างอิงยืนยันว่า โครงการนั้นมีความเป็นไปได้ และจะเกิดประโยชน์ทั้งนี้เพื่อการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ภาพประกอบ 10 รูปแบบการประเมินของ อัลคิน (Alkin)

ที่มา : สุขุม มูลเมือง, 2530 : 24

2.3.6 รูปแบบการประเมินของ โปรวีส (Provus's Model)

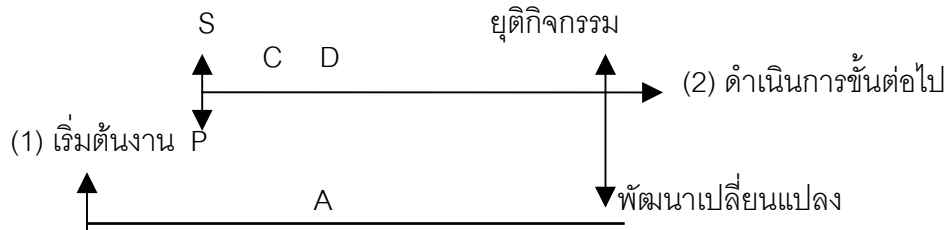
โปรวีส (Provus) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการประเมิน คือ การนำข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจโครงการว่า จะปรับปรุง ดำเนินการต่อไป หรือยกเลิกโครงการ หลักการสำคัญของการประเมินตามรูปแบบการประเมินของ Provus สรุปได้ 3 ประการ คือ

1. การพิจารณาความสอดคล้องของสิ่งที่เกิดขึ้นจากโครงการกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด
2. ระบุความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

3. ใช้ข้อมูลจากความแตกต่างที่พบ เพื่อค้นหาข้อบกพร่องของโครงการ

แนวความคิดของโปรวัส นำเสนอได้ดังนี้

ภาพประกอบ 11 รูปแบบการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติมาตรฐานตามโมเดลของโปรวัส

ที่มา : เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 33

S คือ Standard เกณฑ์มาตรฐาน

P คือ Program การปฏิบัติงานของโครงการ

C คือ Comparison การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน

D คือ Discrepancy ผลต่างระหว่างการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐาน

ผลความแตกต่างระหว่าง เอส กับ พี ส่งผลให้เกิด ดี นั้น สามารถนำไปสู่การตัดสินใจเพื่อดำเนินการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อไปนี้

1. ดำเนินการขั้นต่อไป
2. กลับไปพัฒนางานเฉพาะในส่วนของขั้นตอนที่ได้ดำเนินการมาแล้ว
3. กลับไปเริ่มต้นงาน หรือกิจกรรมนั้น ๆ ใหม่ทั้งหมด
4. ยุติกิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ

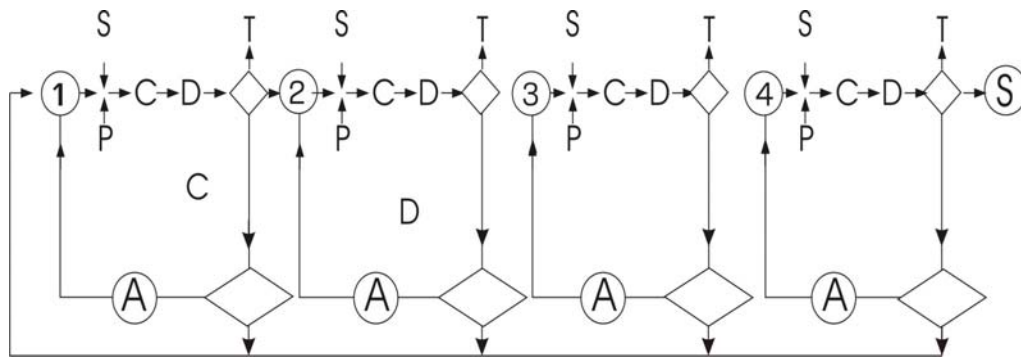
โปรวัส (Provus) ถือว่า การประเมินเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันไปกับโครงการ โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการประเมินรายละเอียดของการออกแบบโครงการ ได้แก่ การพิจารณาถึงจุดประสงค์ของโครงการ ทีมงาน วัสดุ สื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ แผนงาน กิจกรรม ตลอดจนการกำหนดผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ
2. ขั้นตอนการปฏิบัติและการกำหนดแผนในการดำเนินงานตามโครงการ
3. ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด
4. ขั้นตอนการติดตามผลที่เกิดขึ้นจริงจากโครงการหรือกิจกรรมที่กำหนด
5. ขั้นตอนการพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายของโครงการ หรือกิจกรรมที่กระทำ

การประเมินทั้ง 5 ขั้นตอน สามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาโครงการได้ทั้งสิ้น และสามารถนำขั้นตอนการประเมินมาเชื่อมโยงให้ต่อเนื่องเข้าด้วยกัน ได้ดังนี้ (Worthen and Sanders,

1973 : 174 อ้างถึงใน เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 38)

ภาพประกอบ 12 รูปแบบแนวคิดการประเมินของโปรวัตในส่วนของการขยายความต่อเนื่อง

ที่มา : เยาวดี วิบูลย์ศรี, 2538 : 34

- A คือ Alternative ทางเลือกเพื่อการเปลี่ยนแปลงไปในทางพัฒนาให้ดีขึ้น
- S คือ Standard เกณฑ์มาตรฐาน
- P คือ Program การปฏิบัติงานของโครงการ
- C คือ Comparison การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน
- D คือ Discrepany คือ ผลต่างระหว่างการปฏิบัติกับเกณฑ์มาตรฐาน
- ◇ คือ Decision making การตัดสินใจ
- T Terminate ยกเลิกหรือยุติ

แนวคิดและโมเดลการประเมินของโปรวัต นั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินดำเนินไปในลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic) ควบคู่กันไปกับการดำเนินโครงการ นับว่าเป็นการประเมินเพื่อพัฒนาโครงการ และช่วยให้โครงการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าจะต้องล้มเหลวอย่างน่าเสียดาย เมื่อโครงการดำเนินไปแล้ว ผู้ดำเนินการโครงการจะต้องมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการประเมิน และมีความเห็นสอดคล้องกับผู้ประเมิน ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องยาก แต่จะมีคุณค่าต่อการประเมิน ถ้าสามารถดำเนินการไปตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ โดยปราศจากความลำเอียง การประเมินแนวคิดนี้ ต้องอาศัยการสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกันและมีเกณฑ์มาตรฐานควบคู่กันไปด้วย

จากการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการประเมินโครงการต่าง ๆ พอจะสรุปเป็นข้อเปรียบเทียบข้อดีข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินโครงการได้ ดังรายละเอียดในตาราง 7

ตาราง 7 การเปรียบเทียบข้อดี ข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินโครงการ

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อจำกัด
1. สตัฟเฟิลปีม	<p>1.1 มีหน่วยบริการให้ข้อมูลกับผู้ตัดสินใจ</p> <p>1.2 ช่วยให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุง</p> <p>1.3 การประเมินผลเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอน</p> <p>1.4 มีการประเมินทั้งระบบ</p>	<p>1.1 ยุ่งยาก ซับซ้อน สิ้นเปลือง</p>
2. ไทเลอร์	<p>2.1 สะดวกต่อการประเมินผลว่าวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดนั้นบรรลุผลหรือไม่</p> <p>2.2 สะดวกสำหรับการวางแผนประเมินผล</p> <p>2.3 สามารถตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างการกระทำกับวัตถุประสงค์</p>	<p>2.1 เน้นที่ผลมากกว่ากระบวนการ</p> <p>2.2 ให้ความสนใจเฉพาะวัตถุประสงค์</p>
3. สคริปเวน	<p>3.1 แยกการประเมินผลระหว่างโครงการและการประเมินผลสรุปออกจากกัน</p> <p>3.2 มุ่งวัดคุณค่าโดยตรง</p> <p>3.3 นำไปใช้ได้สาระประกอบหลายชนิด</p> <p>3.4 วิเคราะห์ทั้งจุดมุ่งหมายและวิถีทางไปสู่จุดมุ่งหมาย</p> <p>3.5 จำแนกการประเมินผลไว้ชัดเจน</p>	<p>3.1 เปรียบเทียบการกระทำบนพื้นฐานของเกณฑ์ที่ต่างกันก่อให้เกิดปัญหา</p> <p>3.2 ขาดวิธีการที่เที่ยงตรงในการตัดสินใจ</p> <p>3.3 มีความซับซ้อนในการประเมินผล</p>

ตาราง 7 (ต่อ)

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อจำกัด
4. สเตก	<p>4.1 ใช้วิธีการกระทำกับข้อมูลอย่างมีระบบ ทั้งที่เป็นข้อมูลการพรรณาและการตัดสินใจ</p> <p>4.2 ใช้มาตรฐานที่ชัดเจนแน่นอน</p> <p>4.3 สามารถนำไปใช้ได้ทั่วไป</p>	<p>4.1 รูปแบบการประเมินผลมีความเหลื่อมล้ำไม่ชัดเจน</p> <p>4.2 การรวบรวมข้อมูลยังไม่เหมาะสมเพียงพอ</p>
5. อัลคิน	<p>5.1 มีหน่วยบริการข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจ</p> <p>5.2 สามารถประเมินผลได้ทุกขั้นตอน</p>	<p>5.1 บทบาทของการตัดสินใจยังไม่ชัดเจน</p> <p>5.2 กระบวนการตัดสินใจไม่สมบูรณ์</p> <p>5.3 ลื่นเปลี่ยน ยุ่งยาก ซับซ้อน</p> <p>5.4 กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถประเมินผลได้</p>
6. โพรวัส	<p>6.1 มีการติดต่อระหว่างคณะทำงานกับผู้ประเมินผลอย่างต่อเนื่องผ่านข้อมูลย้อนกลับ</p> <p>6.2 ใช้ข้อมูลปรับปรุงโครงการได้ทุกระยะ</p> <p>6.3 ชี้แนะทางเลือกในการปรับปรุงวัตถุประสงค์</p> <p>6.4 มีการตั้งมาตรฐานไว้อย่างเปิดเผย</p>	<p>6.1 เสียเวลาในการประเมินผล</p> <p>6.2 ขาดวิธีการที่ดีพอในการประเมินผล</p> <p>6.3 ใช้ผู้เชี่ยวชาญและคณะทำงานจำนวนมาก</p> <p>6.4 การประเมินผลต้องทำทั้งระบบไม่สามารถทำเพียงบางส่วนได้</p>

จากรูปแบบที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำรูปแบบชิปปีมาใช้ในการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ เพราะการประเมินตามแบบชิปปีนี้ช่วยตัดสินใจทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและสามารถประเมินได้อย่างละเอียดทำให้การประเมินโครงการ

ครั้งนี้มีความสมบูรณ์ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)
2. ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)
3. ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

2.4 ความสำคัญของการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของเอกชนหรือราชการ จะต้องมีการประเมินไว้ในขั้นสุดท้ายเพื่อให้ทราบผลการปฏิบัติงาน ซึ่ง

(สุรัตน์ บุญฤทธิ, 2534 : 32) ได้สรุปความคิดสำคัญและคุณประโยชน์ของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจก่อนจะเริ่มทำโครงการ อันได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อค้นหาความต้องการเกี่ยวกับโครงการ ทดสอบเกี่ยวกับแนวคิด งบประมาณ และความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ
2. การประเมินโครงการช่วยให้การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นมาตรฐาน เพราะได้ผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดจากผู้บริหารและผู้ประเมิน ส่วนใดที่ไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานในการดำเนินงาน จะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนก่อนเริ่มโครงการ
3. การประเมินโครงการช่วยให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างคุ้มค่า หรือเกิดประโยชน์เต็มที่ ทั้งนี้เพราะทรัพยากรทุกชนิดในการดำเนินโครงการ จะได้รับการจัดสรรให้อยู่ในจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเพียงพอต่อการดำเนินงาน และมีการประเมินวิเคราะห์ให้มีการใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม คุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ
4. การประเมินโครงการช่วยควบคุมคุณภาพงาน กล่าวคือ การประเมินโครงการเป็นการตรวจสอบและควบคุมชนิดหนึ่ง ซึ่งดำเนินงานอย่างมีระบบ การดำเนินงานโครงการทุกส่วนได้รับการวิเคราะห์อย่างละเอียดทุกขั้นตอน
5. การประเมินโครงการช่วยในการตัดสินใจในการบริหารโครงการ กล่าวคือ การประเมินโครงการจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบถึง อุปสรรค ปัญหา ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานโครงการ

จากการศึกษาความสำคัญของการประเมินโครงการ ผู้วิจัยประเมินนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.5 หลักการประเมินโครงการ

ผลของการประเมินโครงการ อาจนำไปใช้ในการตัดสินใจว่าจะปรับหรือยุติโครงการ ดังนั้นจึงต้องประเมินผลอย่างมีระบบ และเป็นไปตามข้อมูลที่แท้จริง โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้ (บุบผา สุดสวัสดิ์, 2535 : 65-68)

1. ประเมินผลอย่างถูกต้อง การประเมินอย่างถูกต้อง มีองค์ประกอบดังนี้

- 1.1 วัตถุประสงค์ กำหนดวัตถุประสงค์ที่จะประเมินได้ชัดเจน แสดงถึงกิจกรรมหรือพฤติกรรม และสังเกตได้
- 1.2 คุณลักษณะ (ตัวบ่งชี้) กำหนดประเด็นที่จะประเมินได้ชัดเจน โดยพิจารณาจากเป้าหมายของโครงการเดิม
- 1.3 ข้อมูลที่แสดงคุณลักษณะข้อมูลที่จะนำไปใช้ต้องทันเหตุการณ์เชื่อถือได้ และเพียงพอ
- 1.4 เกณฑ์ในการตัดสิน ต้องใช้ประสบการณ์ และควรกำหนดเกณฑ์จากสูง กลาง และต่ำตามลำดับ เช่น

80-100	ดีที่สุด
70-79	ดีมาก
60-69	ปานกลาง
ต่ำกว่า 59	ควรปรับปรุง

1.5 การสรุป นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และสรุปผลโดยอาศัยดุลยพินิจของผู้ประเมิน

2. ประเมินผลอย่างเชื่อถือได้ แม้ว่าจะมีการตรวจซ้ำแล้วซ้ำอีก ในระยะเวลาที่ใกล้เคียงกัน ภายใต้งเงื่อนไขเดียวกัน ก็ยังได้ผลเหมือนเดิม จึงถือว่าการประเมินผลนั้นเชื่อถือได้

3. ประเมินอย่างยุติธรรม ทำให้เป็นกลางปราศจากอคติ ประเมินตามพื้นฐานของข้อมูล ไม่บิดเบือนความจริง

ดังนั้น ก่อนประเมินผลโครงการ ผู้ประเมินจะต้องศึกษาและวางแผนในเรื่องต่อไปนี้ (บุบผา สุตสวัสดิ์, 2535 : 66-67)

1. ศึกษาโครงการที่จะประเมิน เป็นสิ่งสำคัญประการแรก ต้องศึกษาทำความเข้าใจในความเป็นมาของโครงการที่จะประเมิน (โครงการเดิม) ในเรื่องต่อไปนี้

- ทำไมต้องมีการทำโครงการนั้น
- วัตถุประสงค์ของโครงการเดิมชัดเจนหรือไม่
- มีวิธีดำเนินการอย่างไร สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- มีการกำหนดกิจกรรมอะไรบ้าง เด่นชัดหรือไม่

2. กำหนดระยะเวลาประเมิน ระยะเวลาในการประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

2.1 ประเมินผลก่อนดำเนินการ เป็นการประเมินคุณค่าของโครงการ ว่าจำเป็นต้องดำเนินการมาก - น้อยเพียงใด เช่น

- โครงการที่จะประเมินมีความเหมาะสมหรือไม่
- โครงการที่จะประเมินผลมีความเป็นไปได้หรือไม่ เพื่อหาข้อมูลในการตัดสินใจว่า

ควรดำเนินการประเมินผลโครงการนั้นหรือไม่

2.2 ประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการตรวจสอบว่า เมื่ออนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการแล้วดำเนินการอย่างไร เช่น

- วิธีการดำเนินการเป็นไปตามแผนหรือไม่
- เกิดปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างในขณะดำเนินการเพื่อควบคุมคุณภาพของโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

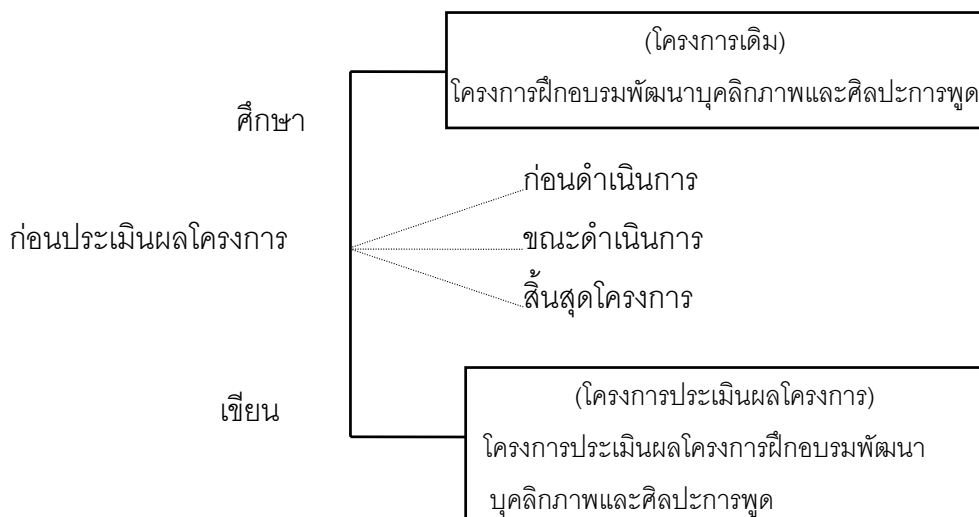
2.3 ประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลสรุปของโครงการว่าเกิดประสิทธิภาพ (ความคุ้มค่า) และประสิทธิผล (ผลผลิต) หรือไม่ เช่น

- ผลผลิตของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่
- เกิดปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้าง
- เกิดผลกระทบอย่างไรบ้าง
- เกิดผลพลอยได้อย่างไรบ้าง

เพื่อสรุปผลและติดตามผลของโครงการ

ผู้ประเมินโครงการจะต้องมีความรู้ในโครงการที่จะประเมิน และจะประเมินในช่วงใดของโครงการหรือ ทั้ง 3 ระยะซึ่งอาจสรุปขั้นตอนได้ ดังนี้ (บุบผา สุตสวัสดิ์, 2535 : 67)

ภาพประกอบ 13 รูปแบบแสดงขั้นตอนก่อนประเมินโครงการ

ที่มา : วิรัช วรรณรัตน์, บรรยาย อ้างถึงใน บุบผา สุตสวัสดิ์, 2535 : 67

จากแผนภูมิแสดงว่า ก่อนประเมินโครงการ ผู้ประเมินจะต้องศึกษาโครงการเดิมให้ละเอียดก่อน แล้วจึงกำหนดว่าจะประเมินโครงการนั้นในช่วงเวลาใด และเขียนโครงการประเมินออกมาได้ และนำไปใช้ในวิธีการพิจารณาสร้างเครื่องมือ/เก็บข้อมูล

จากการศึกษาเรื่องหลักการประเมินโครงการผู้วิจัยประเมินโครงการได้นำไปเขียนโครงการ
อาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

3. ผลงานการวิจัยประเมินโครงการที่เกี่ยวข้อง

ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยประเมินโครงการได้ศึกษาการประเมินโครงการซึ่งมี
หลายรูปแบบการประเมิน เช่น รูปแบบการประเมินชิปปี้ของสตัฟเฟิลบีม (CIPP Model) รูปแบบการประเมิน
ของไทเลอร์ (Tyler Model) รูปแบบการประเมินของสคิฟเวน (Sciven's Model) รูปแบบการประเมินของสเติ๊ก
(Stake's Countenent Model) รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin's Model) และรูปแบบการประเมินของ
โปรวัส (Provus's Model) และจากการศึกษารายละเอียดของรูปแบบการประเมินดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัย
ประเมินโครงการเห็นว่า รูปแบบการประเมินโครงการแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบการประเมิน
โครงการที่ดี สามารถประเมินผลได้อย่างละเอียดชัดเจน ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยประเมินโครงการแบบ
ชิปปี้ (CIPP) ดังต่อไปนี้

สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร และคณะ (2539 : 85-91) ได้ทำโครงการวิจัยประเมินผลโครงการทักษิณ
พัฒนา เพื่อประเมินโครงการดูผลความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรคของการปฏิบัติงานหน่วย
ทักษิณพัฒนาทั้ง 10 หน่วย ในปี พ.ศ. 2539 เพื่อให้ได้นำไปใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่จะ
เกิดขึ้นในอนาคต จึงได้ประเมินโครงการทักษิณพัฒนาในรูปแบบ ชิปปี้ (CIPP) ของ แดเนี่ยล แอล สตัฟเฟิลบีม
และคณะ คือประเมินสภาวะแวดล้อมปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งจากการประเมินพบว่า

1) บริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context Evaluation หรือ C) ของโครงการทักษิณพัฒนาเป็น
รูปแบบการพัฒนาหลายมิติ (Multi-approach) สามารถทำให้ประชาชนพอใจ ชื่นชอบทำงานได้ผลรวดเร็ว
ตรงกับการดำเนินการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย

2) ปัจจัยเบื้องต้นหรือตัวป้อน (Input Evaluation หรือ I) ได้แก่องค์ประกอบพื้นฐานต่าง ๆ
มีความเหมาะสม เช่น ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ความสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่กับ
ประชาชนในพื้นที่ แผนงาน โครงการ ภาษาที่ใช้สื่อสาร เป็นต้น โดยภาพรวมแล้วประชาชนพร้อมที่จะให้
ความร่วมมือในโครงการนี้มากและยอมรับได้ โดยเฉพาะแผนงานทุกแผนงานที่มีประโยชน์ และนักวิชาการ
ตลอดจนผู้มีประสบการณ์สูงให้ข้อสังเกตว่าเป็นการพัฒนาที่ดี

3) กระบวนการ (Process Evaluation หรือ P) ในการทำงานโครงการทักษิณพัฒนา นับได้ว่า
มีความเหมาะสมมาก ประชาชนให้การยอมรับอยู่ในเกณฑ์สูง เช่น กระบวนการทำงาน ระยะเวลาของการ
ทำงาน ฯลฯ ยกเว้นบางหน่วยที่มีขีดจำกัดน่าจะมีการจัดปรับปรุงในส่วนของการกำลังพล และระยะเวลาในการ
ปฏิบัติงานซึ่งประชาชนบางส่วนคิดว่าระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1 ปี ยังน้อยไป

4) ผลผลิต (Product Evaluation หรือ P) ที่ได้เป็นผลผลิตจากโครงการที่มีต่อประชาชน ประชาชนยอมรับผลงานในแผนที่เกี่ยวกับการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพชีวิตในชนบท โดยเฉพาะสิ่งก่อสร้างสาธารณประโยชน์เกือบทุก ๆ งาน รวมทั้งแผนช่วยเหลือประชาชน แผนพิทักษ์ประชาชนและทรัพยากรถือว่ามีความสำเร็จสูงมาก ในขณะที่แผนงานสังคมจิตวิทยาโดยภาพรวมเกิดผลกระทบต่อประชาชนในระดับปานกลาง เพราะเป็นงานที่เป็นนามธรรม ควรปรับปรุงแผนงานด้านยาเสพติดที่ยังไม่ทั่วถึง โดยเพิ่มงบประมาณและหามาตรการดำเนินการให้ชัดเจน และควรมีแผนงานประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้นและในด้านวิชาการ พบว่า โครงการทัศนศึกษาพัฒนาเป็นตัวแบบ (Model) ของการพัฒนาที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อนทั้งในด้านโครงการสร้างองค์ความรู้ การปฏิบัติงาน และพื้นที่เป้าหมาย เป็นตัวอย่างที่ดีตัวอย่างหนึ่งที่สำคัญ เพราะได้เรียนรู้โดยตรงจากภาคสนาม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งพอจะสรุปส่วนเด่นของโครงการทัศนศึกษาพัฒนาได้ว่า ในการประเมินผลผลิตโครงการทัศนศึกษาโครงการนี้ประสบผลสำเร็จมาก เหมาะกับที่จะขยายแผนงานต่อไปในชุมชนอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) (2530 : 294-297) ได้ทำการวิจัยประเมินผลโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน (กศ.พช.) มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาหมู่บ้านในพื้นที่ชนบทยากจน 38 จังหวัด เพื่อที่จะให้ทราบว่า การดำเนินงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพียงใด ซึ่งได้ทำการวิจัย โดยใช้รูปแบบการประเมินซีบีพี (CIPP) ของแดเนียล แอล สตีฟเฟิลบีม และคณะ

ประชากรที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้สนับสนุน ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนที่อยู่ในเขตบริการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เข้าโครงการ กศ.พช. ในพื้นที่เป้าหมาย ปีงบประมาณ 2528 มีประชากรจำนวน 1,538 คน และปีงบประมาณ 2529 มีประชากรจำนวน 1,538 คน ได้ประเมินใน 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งจากการประเมินพบว่า

1) ด้านบริบทหรือสิ่งแวดล้อม (Context Evaluation หรือ C) ของโครงการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ครูผู้สนับสนุน ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าโครงการนี้มีการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือตัวป้อน (Input Evaluation หรือ I) จากที่ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สนับสนุนและผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นตรงกันว่า โครงการนี้ได้รับการพัฒนาเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ค่อนข้างมาก แต่ยังมีขาดสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างทำให้กิจกรรมบางอย่างของโรงเรียนหยุดชะงักและผู้นำท้องถิ่นบางคนยังขาดคุณสมบัติที่เหมาะสม ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณสมบัติของผู้นำท้องถิ่นปี 2528 ของศูนย์ที่ 4 มีความเหมาะสมมากกว่าศูนย์ที่ 5 และ 10

3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation หรือ P) จากที่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้สนับสนุนและผู้นำท้องถิ่นมีความเห็นตรงกันว่า ในการดำเนินการยังมีปัญหาและอุปสรรคอยู่เกี่ยวกับการประสานงานติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้สังเกตประเมินผลได้ไม่ทั่วถึงไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และพบว่า

กระบวนการของศูนย์ที่ 4 ดำเนินการได้ดีกว่าศูนย์ที่ 11 ในปีงบประมาณ 2529 และศูนย์ที่ 9 ดำเนินได้ดีกว่าศูนย์ที่ 11 ในปี 2529

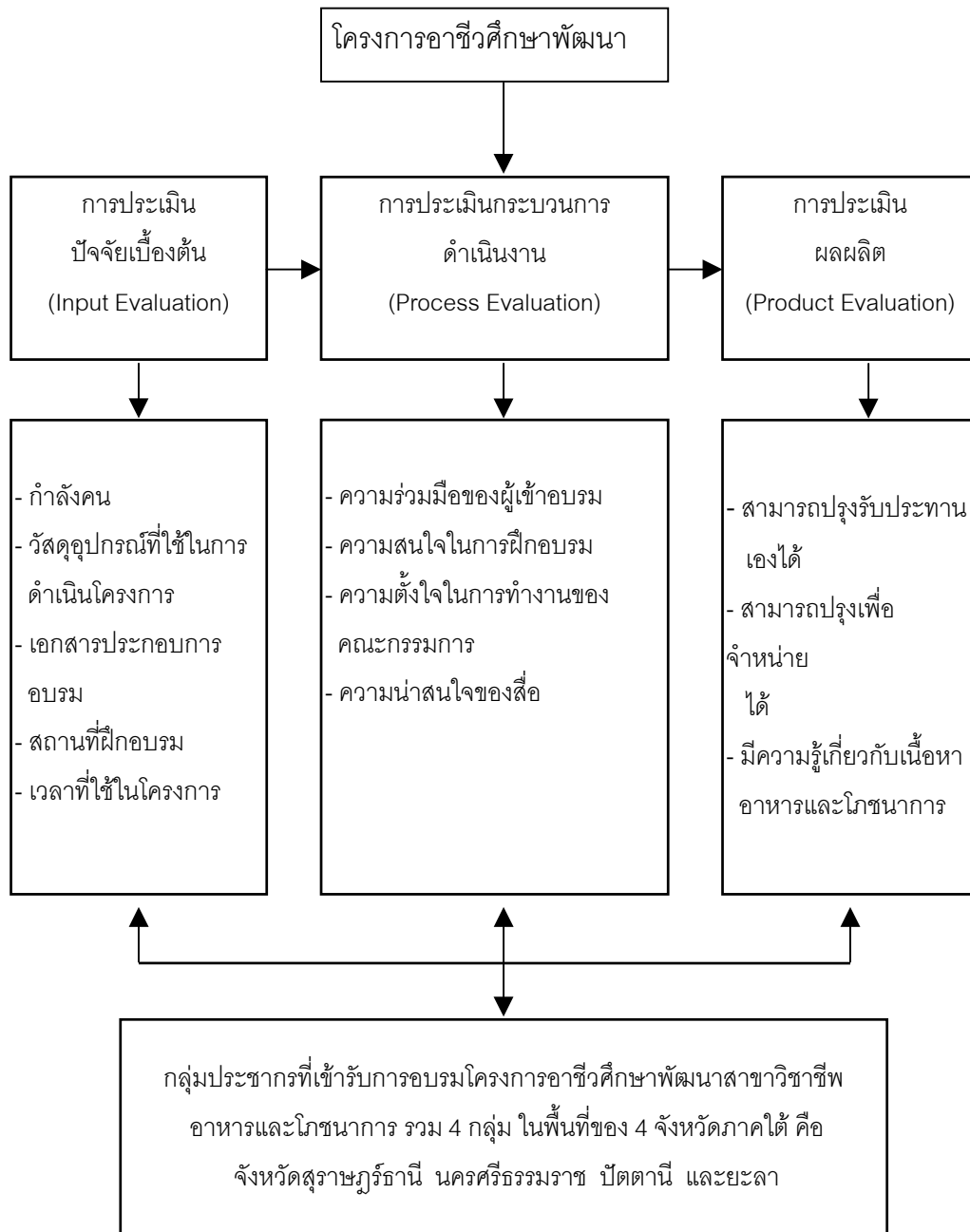
4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation หรือ P) จากผลการปฏิบัติงานเห็นได้ว่านักเรียนประชาชนมีความสนใจต่อกิจกรรมให้ความร่วมมือ และทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจน ทำให้โครงการนี้มีผลงานที่เด่นชัดขึ้น

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการประเมินทางการศึกษารูปแบบหนึ่งเพราะสามารถประเมินผลได้อย่างละเอียด สำหรับการประเมิน “โครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของ วิทยาลัยอาชีพศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้” ผู้ประเมินเลือกรูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) โดยประเมินเพียง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation = I) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation = P) ด้านผลผลิต (Product Evaluation = P)

กรอบแนวความคิดในการวิจัยประเมินโครงการ

จากการศึกษาผลงานการประเมินโครงการ เอกสารที่เกี่ยวข้องและนำแนวความคิดมาใช้ในการประเมินโครงการอาชีพศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีพศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ต้องประกอบด้วยหลักการประเมินโครงการที่มีความละเอียดสมบูรณ์ทุกขั้นตอนตามรูปแบบชิปปี้ของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ส่วนด้านบริบทไม่ได้ประเมินเนื่องจากได้ประเมินมาแล้วเป็นของวิทยาลัยที่ศึกษาสำรวจเป็นงานรับผิดชอบของแต่ละวิทยาลัยเป็นการศึกษาสำรวจบริบทมาก่อนแล้ว เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของโครงการที่จะนำไปปฏิบัติในหมู่บ้านที่มีบริบทสอดคล้องกันจึงไม่ประเมินดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 กรอบแนวความคิดในการวิจัยการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

วัตถุประสงค์

ในการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาระดับปัจจัยเบื้องต้นระหว่างการดำเนินงานโครงการ และหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร สถานที่และ เวลาที่ใช้ในโครงการ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างในปริมาณของปัจจัยเบื้องต้น ระหว่างการดำเนินงานโครงการกับ หลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้
3. ศึกษาระดับกระบวนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงานโครงการและหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ความร่วมมือของ ผู้เข้าอบรม ความสนใจในการฝึกอบรม ความตั้งใจในการทำงานของคณะกรรมการและความน่าสนใจของสื่อ
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของกระบวนการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงานโครงการ กับหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้
5. ศึกษาระดับผลผลิตก่อนการดำเนินงานโครงการ และหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ผลผลิตที่ได้ และความรู้เรื่องอาหารและโภชนาการของ ผู้เข้าอบรม
6. เปรียบเทียบผลผลิตระหว่างก่อนการดำเนินงานโครงการกับหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

ความสำคัญและประโยชน์

ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้ นี้ จะได้กล่าวเป็นด้านความรู้และด้านการนำไปใช้ดังนี้

1. ด้านความรู้

1.1 ทำให้ทราบปริมาณปัจจัยเบื้องต้นระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ และทราบความแตกต่างของปริมาณปัจจัยเบื้องต้น ระหว่างการดำเนินงานโครงการกับหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.2 ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ และทราบความแตกต่างของการปฏิบัติงาน ระหว่าง

การดำเนินงานโครงการกับหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา
ใน 4 จังหวัดภาคใต้

1.3 ทำให้ทราบถึงผลการปฏิบัติงานก่อนการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ และทราบความแตกต่างของผลการปฏิบัติงาน ก่อนการดำเนิน
งานโครงการกับหลังการดำเนินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

2. ด้านการนำไปใช้

2.1 ผลการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษานี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงาน
ในสังกัดวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อใช้ตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา
ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

2.2 ผลการประเมินโครงการนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการกำหนดแผนการจัดทำโครงการ
อาชีวศึกษาพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ประเมินได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ประชากร กลุ่มตัวอย่างและตัวแปร
ที่จะศึกษาดังนี้

1. ระยะเวลา เดือนมกราคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2544
2. ขอบเขตเนื้อหา

ในการประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้มี
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

2.1 การประเมินปัจจัยเบื้องต้นของโครงการ (Input Evaluation) เป็นการประเมิน
ความเพียงพอของทรัพยากร ได้แก่ วิทยากร บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ฝึกอบรม เวลา
และเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยเบื้องต้น ระหว่างการดำเนินงานโครงการ กับหลังการดำเนินงาน
โครงการ

2.2 การประเมินกระบวนการดำเนินงานโครงการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน
ขั้นตอน กรรมวิธีดำเนินตามแผนที่กำหนดไว้ ได้แก่ ความร่วมมือของผู้เข้าอบรม ความสนใจในการฝึกอบรม
ความตั้งใจในการดำเนินงานของคณะกรรมการ และความน่าเชื่อถือ และเปรียบเทียบความแตกต่าง
ของกระบวนการดำเนินงาน ระหว่างดำเนินงานโครงการกับหลังการดำเนินงานโครงการ

2.3 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นขั้นสุดท้ายของ
โครงการจากผลงาน ผลผลิต และเปรียบเทียบความแตกต่าง ก่อนการดำเนินงานโครงการกับหลังการดำเนิน
งานโครงการ

3. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประเมินโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ประชากรในพื้นที่ที่ปฏิบัติการของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ปีการศึกษา 2544 จำนวน 200 คน แยกตามจังหวัดดังรายละเอียดตาราง 8

ตาราง 8 จำนวนประชากรผู้ที่เข้ารับการอบรมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ แต่ละจังหวัด

ลำดับที่	จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนประชากร (คน)
1	สุราษฎร์ธานี	1	55
2	นครศรีธรรมราช	1	55
3	ปัตตานี	1	40
4	ยะลา	2	50
รวม			200

ที่มา : เอกสารโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2544

4. โครงการที่ศึกษาคือ

โครงการอาหารและโภชนาการ

5. ตัวแปรในการศึกษา

5.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่โครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ผลการใช้โครงการอาชีวศึกษาพัฒนาเกี่ยวกับอาหารและโภชนาการใน 4 จังหวัดภาคใต้ โดยทำการประเมิน 3 ด้าน คือ

5.2.1 ด้านตัวปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

5.2.2 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)

5.2.3 ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความเข้าใจตรงกันผู้เสนอโครงการจึงนิยามศัพท์เฉพาะบางคำที่ใช้ในการดำเนินการดังนี้

1. โครงการ (Project) หมายถึง โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้

2. โครงการอาชีวศึกษาพัฒนา (Vocational Development Project) หมายถึง โครงการพัฒนาที่ดำเนินงานโดยวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้ความรู้ด้านอาชีพให้แก่สังคมที่ด้อยโอกาสในความรับผิดชอบของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา
3. ประชากร (Population) หมายถึง ประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมายตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่ในชนบทที่ยากจนภายใต้โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ที่ได้เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาพัฒนาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ปีการศึกษา 2544
4. การประเมินโครงการ (Program Evaluation or Project Evaluation) หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบเกี่ยวกับโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ทางด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ด้วยการพิจารณาคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้ารับการอบรม
5. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) หมายถึง การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ เอกสาร สถานที่ และเวลาที่ใช้ในโครงการ ด้วยการพิจารณาคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้ารับการอบรม
6. การประเมินกระบวนการดำเนินงาน (Process Evaluation) หมายถึง การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ ความร่วมมือของผู้เข้ารับการอบรม ความสนใจของผู้เข้ารับการอบรม ความตั้งใจในการทำงานของคณะกรรมการ และความน่าสนใจของสื่อด้วยการพิจารณาคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของผู้เข้ารับการอบรม
7. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการอาชีวศึกษาพัฒนา ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการที่กำหนดไว้ ซึ่งพิจารณาคะแนนจากการวัดผลผลิตที่ได้จากความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาหารและโภชนาการ ความสามารถในการปฏิบัติการอาหาร และผลผลิตที่ได้ของผู้เข้ารับการอบรม
8. วิทยาลัยอาชีวศึกษาใน 4 จังหวัดภาคใต้ คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยอาชีวศึกษานครศรีธรรมราช วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี และวิทยาลัยอาชีวศึกษายะลา